

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut mezinárodních studií

Bakalářská práce

2016

Natália Sudakovová

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut mezinárodních studií

Natália Sudakovová

**Rola súkromných vojenských spoločností
v mierových misiách OSN**

Bakalárska práca

Praha 2016

Autor práce: **Natália Sudakovová**

Vedoucí práce: **PhDr. Jan Hornát**

Rok obhajoby: 2016

Bibliografický záznam

SUDAKOVOVÁ, Natália. *Rola súkromných vojenských spoločností v mierových misiách OSN*. Praha, 2016. 52 s. Bakalárska práca (Bc.) Univerzita Karlova, Fakulta sociálnych vied, Institut mezinárodných štúdií. Katedra severoamerických štúdií. Vedoucí diplomové práce PhDr. Jan Hornát.

Abstrakt

Cieľom bakalárskej práce je analýza možností využívania súkromných vojenských spoločností (SVS) v mierových misiách OSN, vymedzenie oblastí, v ktorých by intenzívnejší outsourcing pomohol zlepšiť priebeh a výsledky mierových operácií. Práca predstavuje problematiku a vývoj privatizácie bezpečnosti, konkrétne príklady nasadzovania SVS a existujúce regulačné mechanizmy, ktoré čiastočne zaisťujú transparentnosť aktivít takýchto spoločností. Taktiež sú v práci bližšie definované riziká vyplývajúce z ich pôsobenia v zónach konfliktu a možné dopady na civilné obyvateľstvo. Práca je venovaná aj problematike peacekeepingu OSN, jeho transformácii na robustný typ misií a zlyhaniu, ktoré je možné pozorovať v rade súčasných, ale aj minulých operácií. Zvlášť je venovaná pozornosť súčasnej militarizácii peacekeepingu v spojitosti so základným cieľom misií, ochranou civilistov. Na základe týchto poznatkov práca prezentuje možnosť extenzívnejšieho nasadzovania SVS v mierových misiách ako jednu z alternatív efektívnejšej realizácie misií.

Abstract

The aim of the bachelor thesis is to analyze the options of engaging private military companies (PMCs) in the UN peacekeeping mission, and to define specific areas of involvement in which a better outsourcing would help to improve peacekeeping operations. The thesis is focused on the issue of the security privatization, development of the sector and presents particular examples in which PMCs failed. It explains what kind of risks could be possibly connected to deployment of these companies in the

conflict zone and what kind of regulation mechanisms exist in order to prevent such a scenarios in the future. The thesis examines also the issue of the transformation of peacekeeping, failures and the concept of robust peace operations that are often militarized. This development questions the basic values on which are peacekeeping missions based and also put the civilian protection into danger. Based on the theoretical examination of both actors, the bachelor thesis analyzes the fields in which PMCs could improve the UN realization of the missions and introduces the possible cons and pros of their involvement.

Klíčová slova

súkromné vojenské spoločnosti, mierové misie, OSN, peacekeeping, outsourcing

Keywords

Private military companies, UN peacekeeping missions, outsourcing, militarization, peacekeeping, mercenaries, private security sector

Rozsah práce: 90 725

Prohlášení

1. Prohlašuji, že jsem předkládanou práci zpracoval/a samostatně a použil/a jen uvedené prameny a literaturu.
2. Prohlašuji, že práce nebyla využita k získání jiného titulu.
3. Souhlasím s tím, aby práce byla zpřístupněna pro studijní a výzkumné účely.

V Praze dne 11. května 2016

Natália Sudakovová

**INSTITUT MEZINÁRODNÍCH STUDIÍ
TEZE BAKALÁŘSKÉ PRÁCE**

Jméno:

Natália Sudakovová

E-mail:

sudakovova.natalia@gmail.com

Studijní obor:

Mezinárodní teritoriální studia

Semestr a školní rok zahájení práce:

ZS 2014/2015

Semestr a školní rok ukončení práce:

LS 2016

Vedoucí bakalářského semináře:

PhDr. Marek Pečenka

Vedoucí práce:

PhDr. Jan Hornát

Název práce:

Rola súkromných vojenských spoločností v mierových misiách OSN

Charakteristika tématu práce (max. 10 řádek):

Témou práce je nasadzovanie súkromných vojenských a bezpečnostných spoločností do mierových misií OSN. Práca sa snaží poukázať na hlavné nedostatky v oblasti peacekeepingu a pomenovať konkrétne oblasti, v ktorých môžu súkromné vojenské spoločnosti (SVS) predstavovať najväčší prínos a zlepšiť celkový priebeh misií. Zároveň sú vymenované aj možné riziká a problémy, ktoré z takejto spolupráce vyplývajú. V kontexte SVS je bližšie analyzovaný aj nedostatočný regulačný mechanizmus, ktorý bráni tomu, aby boli ozbrojení nešťatní aktéri typu SVS intenzívnejšie využívaní v humanitárnych intervenciách.

Zdůvodnění úprav a změn tématu od zadání projektu do odevzdání práce (max. 10 řádek):

Práca mala pôvodne skúmať jednotlivé misie v Afrike, kde OSN využívalo kontraktorov a SVS vo väčšej miere. Na základetýchto prípadov malo byť zhodnotené, či SVS predstavujú efektívnu alternatívu a pokiaľ áno, v ktorých oblastiach konkrétne. Takáto práca si ale vyžaduje väčší rozsah a taktiež informácie a dáta, ktoré SVS neuverejňujú a sú ťažko dohľadateľné v oficiálnych dokumentoch OSN. Preto som sa rozhodla prácu písať ako jednorápadovú štúdiu s teoretickejším prístupom.

Struktura práce (hlavní kapitoly obsahu):

Prvá kapitola je venovaná problematike súkromných vojenských spoločností, ich činnosti a z konkrétnych príkladov ich operácií sú prezentované výhody aj nevýhody ich nasadzovania. Kapitola tiež objasňuje, aké dokumenty medzinárodného práva regulujú činnosť týchto spoločností, a či existuje nejaký medzinárodný kontrolný mechanizmus, ktorý na SVS dohliada, čo je dôležité ak sa má uvažovať o budúcom intenzívnejšom vysielaní do oblastí postihnutých humanitárnou katastrofou. Druhá časť sa bližšie zaoberá problematikou pecekeepingu, zlyhania OSN v oblasti ochrany civilistov a militarizácii mierových misií ako jedného z dôsledkov transformácie tradičného peacekeepingu na robustný typ. V kapitole sú tiež zmienené pôvodne navrhované typy ad hoc jednotiek, ktoré mali slúžiť ako ozbrojená sila OSN. Tretia kapitola analyzuje výhody aj riziká spolupráce OSN a SVS, a zároveň vymenováva oblasti, v ktorých môže outsorsing znamenať zefektívnenie misií aj do budúcnosti. Je tu poskytnutá aj komparácia výsledkov misií a operačných

postupov boch aktérov pre lepšie zhodnotenie reálneho prínosu SVS.

Prameny a literatura (výběrová bibliografie, max. 30 hlavních titulů):

Abdel-Fatau Musah, *Mercenaries: An African Security Dilemma* (London: Pluto Press, 2000), 320 s.

Daniel H. Levine, *The Morality of Peacekeeping* (Edinburgh: Edinburgh University Press, 2014), 224 s.

David Schweigman, *The Authority of the Security Council Under Chapter VII of the UN Charter: Legal Limits and the Role of the International Court of Justice* (Boston: Martinus Nijhoff Publishers, 2001), 354 s.

Deborah Avant, *The Market for Force: The Consequences of Privatizing Security* (Cambridge: Cambridge University Press, 2005), 302 s.

Kofi Nsia-Pepira, *UN Robust Peacekeeping: Civilian Protection in Violent Civil Wars* (Basingstoke, UK: Palgrave MacMillan, 2014), 257 s.

Laura Dickonson, *Outsourcing War and Peace: Preserving Public Values in a World of Privatized Foreign Affairs* (New Haven CT: Yale University Press, 2011), 288 s.

Larry J. Woods, Timothy R. Reese, *Military Interventions in Sierra Leone: Lessons From a Failed State: The Long War Series Occasional Paper 28* (CreateSpace Independent Publishing Platform, 2012), 342 s.

Malcolm Hugh Patterson, *Privatising Peace: A Corporate Adjunct to United Nations Peacekeeping and Humanitarian Operations* (New York: Palgrave Macmillan, 2009), 260 s.

Oldřich Bureš, *United Nations Peacekeeping: Bridging the Capabilities-Expectations Gap* (Saarbrücken: VDM Verlag, Dr. Muller, 2008), 196 s.

Peter W. Singer, *Corporate Warriors: The Rise of the Privatized Military Industry* (Ithaca, N.Y.: Cornell University Press, 2003), 330 s.

Sarah Percy, *Mercenaries: The History of a Norm in International Relations* (Oxford: Oxford University Press, 2007), 272 s.

Sean McFate, *The Modern Mercenary: Private Armies and What They Mean for World Order* (New York: Oxford University Press, 2015), 272 s.

Stephen Kinloch-Pichat, *A UN 'Legion': Between Utopia and Reality, Cass Series on Peacekeeping* (London: Routledge, 2004), 352 s.

Podpis studenta a datum

Schváleno	Datum	Podpis
Vedoucí práce		
Vedoucí bakalářského semináře		
Garant oboru		

Obsah

BIBLIOGRAFICKÝ ZÁZNAM.....	5
PROHLÁŠENÍ.....	7
OBSAH	1
ÚVOD.....	2
1. SÚKROMNÉ VOJENSKÉ SPOLOČNOSTI	8
1.1. DEFINÍCIA SVS	9
1.2. HISTORICKÝ VÝVOJ.....	11
1.2. PRIVATIZÁCIA BEZPEČNOSTI	12
1.3. NASADZOVANIE	14
1.4. ZLYHANIA	15
1.5. REGULÁCIA A KONTROLA.....	17
2. PROBLEMATIKA MIEROVÝCH MISÍ OSN	19
2.1. KONCEPT A DEFINÍCIA PEACEKEEPINGU	19
2.2. CHARTA OSN A ALTERNATÍVY MIEROVÝCH JEDNOTIEK	21
2.3. TRI GENERÁCIE PEACEKEEPINGU.....	24
2.4. SÚČASNÉ PROBLÉMY A ZLYHANIA MIEROVÝCH MISÍ	25
2.5. MILITARIZÁCIA PEACEKEEPINGU	28
3. MOŽNOSTI ANGAŽOVANIA SVS V MIEROVÝCH MISIÁCH OSN	30
3.1. KONKRÉTNE PRÍKLADY NASADENIA SVS.....	32
3.2. VÝHODY VYPLÝVAJÚCE Z ANGAŽOVANIA SVS V MISIÁCH OSN	35
3.3. RIZIKÁ VYPLÝVAJÚCE Z ANGAŽOVANIA SVS V MISIÁCH OSN	40
3.4. BUDÚCE PERSPEKTÍVY A MOŽNOSTI SPOLUPRÁCE.....	43
ZÁVER	44
SUMMARY	46
POUŽITÁ LITERATÚRA.....	48

Úvod

Stručný popis témy

V roku 2007 zahájila Organizácia spojených národov (OSN) hybridnú operáciu v Darfure, UNAMID, v spolupráci s Africkou úniou (AU). Mierové sily sú v Darfure stále prítomné, avšak za vyše osem rokov ich prítomnosti si operácia vyslúžila veľké množstvo kritiky. Spojené sily OSN a AU si dali za cieľ zabrániť humanitárnej katastrofe a ochrániť civilistov pred genocídou a násilím. Pravdou však je, že v tomto prípade mierové jednotky zlyhali tak, ako sa to stalo už v mnohých iných misiách OSN. Civilisti v Darfure nie sú v bezpečí pred útokmi ani rebelov, ani sudánskej vlády. Okrem toho, že chýba jasná definícia toho, čo hybridná operácia v praxi vlastne znamená, nedostatky je možné vidieť aj v užšej kooperácii s AU, so sudánskou vládou a zásadne odlišnými očakávaniami všetkých strán.¹ Podobne je to aj s vojenským personálom, ktorý trpí nedostatkom vhodného a kvalitného technického vybavenia do tak zložitého terénu, akým je Sudán.²

V tom istom roku došlo k tragédii na námestí v Bagdade, kde o život prišlo sedemnást' Iračanov a ďalších dvadsať bolo zranených. Z incidentu bol obvinený personál spoločnosti *Blackwater Security Consulting*, súkromnej vojenskej spoločnosti (SVS) so sídlom v USA, ktorá práve eskortovala konvoj s členmi americkej ambasády.³ Iracká polícia označila strel'bu za nevyprovokovanú a na druhý deň spoločnosť *Blackwater Worldwide* bola dočasne pozbavená licencie operovať na území Iraku. Udalosť poznačila už aj tak narušené vzťahy medzi Irakom a USA, a v širokej spoločnosti vyvolala diskusiu o nebezpečenstve prítomnosti SVS v zónach konfliktu. Pred federálny súd USA sa vinníci dostali až v roku 2014, kedy boli štyria zamestnanci *Blackwater* obvinení a usvedčení z vraždy.⁴

¹ Hybridná operácia nie je oficiálne a legálne zakotvený pojem, avšak jedná sa o spoločnú nadnárodnú a/ alebo multidisciplinárnu operáciu, ktorej sa zúčastňujú viaceré organizácie a/ alebo štáty, pričom každý aktér má vlastný mandát, úlohy a ciele. Taktiež sa na každého vzťahuje iný legálny rámec a iné zmluvy, ktoré uzavreli s daným štátom oddelene.

² Colum Lynch, „They Just Stood Watching“, *Foreign Policy*, 7. apríl 2014.

³ Spoločnosť prešla štrukturálnymi zmenami a v súčasnosti funguje pod názvom *Academis* s novým vedením a sústreďuje sa predovšetkým na výcvik a bezpečnostné služby.

⁴ Matt Apuzzo, „Blackwater Guards Found Guilty in 2007 Iraq Killing“, *The New York Times*, 22. októbra 2014.

Aj keď sa jedná o dve spolu nesúvisiace udalosti, v súčasnosti sa čoraz viac začína diskutovať o neúspechoch OSN na poli peacekeepingu a nasadzovaním SVS v mierových misiách ako jednej z alternatív riešenia tohto problému. Fenomén súkromnej bezpečnosti nie je novinkou ani v súvislosti s OSN, nakoľko outsourcing určitého typu služieb, ako logistická či technická podpora, sa praktizuje už dlhšiu dobu.

Otázkou však je, či by sa súkromný bezpečnostný sektor mohol do väčšej miery podieľať na realizovaní mierových operácií, či dokonca sa stať súčasťou mierových jednotiek OSN, modrých prílb. SVS sú dnes prítomné takmer v každej konfliktnej zóne, fungujú ako súkromné vojenské jednotky s obchodnou štruktúrou a ich cieľom je profit. Klientom ponúkajú široké spektrum služieb ako prieskum terénu, zaisťovanie a stráženie objektov, prípadne celých miest, transport techniky, osobnú ochranu a logistickú podporu. Okrem týchto činností sa SVS špecializujú aj na vypracovanie analýz a operačných stratégií, spravodajskú činnosť a získavanie relevantných informácií pre realizáciu operácie. Firmy sú tvorené väčšinou bývalými elitnými vojakmi a bezpečnostnými špecialistami, vlastnia armádnu techniku a vybavenie potrebné na realizáciu operácii aj v náročných oblastiach.

Veľakrát bývajú tieto spoločnosti označované za modernú formu žoldnierstva, ktoré je z hľadiska medzinárodného práva odsudzované. Nejedná sa však o žoldnierov ani v teoretickej, ani v praktickej rovine. Súčasnú SVS sú skôr výsledkom vývoja nového typu súkromných vojakov, ktorý sa znovu objavil v 60. rokoch 20. storočia na africkom kontinente v období veľkej dekolonizácie.

Dnes sú to spoločnosti s prísnu organizačnou štruktúrou, profesionálne vytrénovanými jednotkami, s modernou bojovou technikou a špičkovými bezpečnostnými systémami. Medzi ich klientov sa okrem vlád radia aj medzinárodné organizácie, nevládne humanitárne organizácie a podobne. Hlavným nedostatkom tejto spolupráce je ale limitovaný, respektíve žiadny, prístup ku zneniu kontraktov, k tvrdým dátam spoločností a neprehľadnosť činnosti SVS. Absencia medzinárodného regulačného mechanizmu SVS zároveň vyvoláva kritiku hlavne zo strany ľudsko-právnych organizácií.

Cieľ práce

Cieľom bakalárskej práce bude zhodnotiť možnosti intenzívnejšieho nasadzovania SVS v rámci mierových misií OSN, a to za súčasného stavu, kedy sa humanitárne intervencie realizujú v náročných podmienkach, musia čeliť komplexnosti prostredia a konfliktu, a zároveň zostavovať strategicky premyslenejšie agendy na post-konfliktnú obnovu krajín.

Práca sa preto bude zaoberať otázkou, nakoľko môže extenzívnejšie nasadzovanie súkromných vojenských a bezpečnostných spoločností zlepšiť efektívnosť mierových operácií OSN. Aké výhody a riziká z tejto spolupráce vyplývajú, a v ktorých oblastiach peacekeepingu sa služby SVS javia ako najlepšia alternatíva?

Štruktúra práce a metodológia

Štruktúra práce je rozdelená do troch hlavných kapitol. Prvá kapitola sa zaoberá a vysvetľuje činnosť SVS v teoretickej aj praktickej rovine. Bližšie sa venuje faktorom, ktoré viedli k masívnej privatizácii bezpečnosti na začiatku deväťdesiatych rokov a snaží sa zároveň vysvetliť, v čom spočívajú riziká neregulovaného súkromného bezpečnostného sektoru.

Druhá kapitola sa sústreďuje na problematiku mierových misií OSN, na definíciu pojmu peacekeeping a zároveň popisuje postupnú transformáciu peacekeepingu až k súčasnému typu robustných operácií s nasadzovaním vojenského personálu. Pre lepšie pochopenie toho, v akom právnom kontexte má OSN právo použiť silu, sú uvedené aj zásadné články z Charty OSN. Podkapitoly 2.4. a 2.5. sú venované súčasnému problému mierových misií, zlyhaniam v oblasti ochrany civilistov a všeobecnej militarizácii peacekeepingu.

Tretia kapitola analyzuje na základe informácií uvedených v prvej a druhej kapitole možnosti užšej kooperácie OSN a súkromných vojenských a bezpečnostných spoločností (SVBS). Stavia do kontrastu operačné a strategické postupy oboch skúmaných aktérov, a to nielen z teoretického hľadiska, ale aj praktického. Analýza vychádza z výsledkov už realizovaných operácií, pričom najvhodnejším príkladom kde sa dá ilustrovať rozdielny operačný prístup OSN a SVBS je práve misia v Sierra Leone, ktorej sa venuje podkapitola 3.1. Výhody a riziká spolupráce sa dotýkajú nielen teoretického legálneho rámca ale aj praktického operačného rámca, teda aké konkrétne

dôsledky môže mať prítomnosť neštátneho ozbrojeného aktéra priamo v zóne konfliktu. Záverečná podkapitola sa snaží vo svetle uvedených informácií vyvodiť prognózu spolupráce do blízkej budúcnosti.

V bakalárskej práci používam pojem súkromné vojenské spoločnosti (SVS) a súkromné vojenské a bezpečnostné spoločnosti (SVBS), ktorý odkazuje na novší typ tzv. nebojových SVS. V cudzojazyčnej literatúre sa označenia týchto spoločností líšia na základe toho, na aké služby sa primárne zameriavajú. Základný termín, s ktorým sa čitateľ môže stretnúť najčastejšie, je *private military companies* (PMCs), ktorý súhrne označuje SVS. Ďalej to môže byť pojem *private military and security companies* (PMSCs) alebo *private security organizations* (PSOs). Existuje aj komplexnejšie delenie týchto spoločností na základe špecifik, ktoré si autor skúmajúci danú problematiku sám určí. Ja som sa pre zjednodušenie rozhodla v bakalárskej práci nepoužívať podrobnú klasifikáciu a používať len dve označenia, SVS a SVBS.

Metodologicky práca predstavuje kvalitatívnu jednopřípadovú štúdiu, ktorá sa sústreďí na komparáciu efektivity dvoch neštátnych aktérov operujúcich v zónach konfliktu. Hodnoty dôležité pre komparáciu budú primárne vychádzať z explanačnej a obecn-teoretickej metódy. Konkrétne sa bude jednať o analýzu súkromných vojenských spoločností a ich možného extenzívnejšieho nasadzovania v mierových misiách. Nakoľko sa práca bude sústreďovať na rolu SVS v mierových misiách realizovaných pod hlavičkou OSN, bude nutná taktiež kauzálna analýza neúspešných operácií, na základe ktorej bude možné pomenovať konkrétne príčiny zlyhávania mierových operácií OSN.

Na zodpovedanie výskumnej otázky použijem metódu indukcie, teda na základe skúmania prípadov a oblastí, kde sa SVS prejavili najefektívnejšie, zostavím možné riziká a výhody vyplývajúce zo spolupráce OSN a SVS. Bude sa jednať o neúplnú indukciu, pretože výskum je obmedzený chýbajúcimi tvrdými dátami zo strany súkromného bezpečnostného sektoru. Na vyvodzovanie záverov sa budem snažiť používať metódu priamu, ktorá umožňuje zostaviť presnejší vzorec chovania SVS priamo v teréne a následne ho aplikovať na problematické oblasti misií OSN.

Zdroje

Pri práci s literatúrou som sa sústredila na zdroje, ktoré sa venovali zvlášť problematike SVS, a zvlášť problematike peacekeepingu. Hlbšie pochopenie teoretického rámca mierových misií poskytuje publikácia profesora Oldřicha Bureša, *United Nations peacekeeping: Bridging the Capabilities-Expectations Gap*. Tá podrobne rozoberá historický vývoj peacekeepingu, zásadné reformy a smerovanie na základe analytického konceptu schopností a očakávaní (*capabilities-expectations gap*). Autor ponúka veľmi rozsiahly teoretický výskum avšak kapitole o využívaní SVS ako jednej z alternatív je venovaný menší priestor, preto je kniha vhodná skôr na štúdium problematiky mierových misií ako takých. Z hľadiska bakalárskej práce slúžila publikácia skôr na pochopenie toho, ako môže OSN zlepšiť realizáciu operácií a neopakovať rovnaké chyby.

Najzásadnejšími autormi, ktorých publikácie som použila na skúmanie fenoménu SVS, je Peter W. Singer, expert na bezpečnostnú problematiku, a profesor Sean McFate, ktorý svoj názor formuje na vlastnej skúsenosti, nakoľko pracoval pre spoločnosť *DynCorp*. Kniha *Corporate Warriors: The Rise of the Privatized Military Industry* Singera ponúka komplexnú štúdiu SVS vrátane historického vývoja až po ich súčasné fungovanie. Kniha vysvetľuje základnú terminológiu a zameriava sa na príklady z praxe, pričom popisuje negatíva aj pozitíva SVS. Keďže bola publikovaná už v roku 2003, neobsahuje aktuálnejšie prípady nasadzovania SVS, nepojednáva o Irackej tragédii a niektoré prognózy z knihy sa preto môžu javiť ako nepoužiteľné. Okrem iného, Peter Singer sústreďuje svoje pole výskumu hlavne na využívanie SVS americkou vládou, takže jeho postoj k ich nasadzovaniu v mierových misiách, nie je z knihy jasný.

Sean McFate v knihe *The Modern Mercenary* zvolil o niečo teoretickejší prístup pri spracovaní tejto témy. V niektorých častiach by sa jeho názor mohol zdať trochu prehnaný, keď konštatuje, že svet vstupuje do novej éry „neomedievalizmu“. V praxi to znamená, že štát postupne stráca monopol na legálne užitie sily a toto právo sa prenáša na bohatšie skupiny či jednotlivcov, ktorí financujú SVS. Bakalárska práca toto tvrdenie neprezentuje, nakoľko sa jedná o filozofickejšiu rovinu problému. V jeho prognózach, že bude neustále narastať dopyt po službách SVS hlavne zo strany humanitárnych organizácií, sa s ním táto práca zhoduje.

Regulácii SVS sa bližšie venujú profesorky Deborah Avantová a Sarah Percyová. Cieľom knihy *Mercenarism: The History of a Norm in International Relations* od Percyovej bolo predovšetkým vysvetliť, v ktorých historických obdobiach bolo žoldnierstvo na vzostupe a prečo. Venuje sa podrobnému výskumu proti žoldnierskej normy, faktorom ktoré viedli k zákazu súkromných vojakov a politickému kontextu. Ten istý vzorec neskôr aplikuje aj na súčasnosť a rozmach SVS. Aj keď bakalárska práca nebola venovaná historickému vývoju SVS a morálnym aspektom privatizácie bezpečnosti, jedná sa o publikáciu zahrňujúcu ľudsko-právny a etický pohľad na danú problematiku, ktorému sa ostatné knihy venovali len okrajovo ale považuje ho za rovnako dôležitý.

Avantová v publikácii *The Market for Force* sleduje vývoj súkromného bezpečnostného sektoru a jeho dopad na kontrolu a reguláciu ozbrojených síl. Podobne ako publikácia profesora Bureša, aj táto kniha bola publikovaná v roku 2005, teda ešte pred tragédiou v Iraku spôsobnou Blackwater. V úvahách o SVS autorka vychádza teda primárne z operácií realizovaných v deväťdesiatych rokoch, čo pre zodpovedanie výskumnej otázky nepredstavuje dostatočný zdroj. Okrem iného sa v analýzach sústreďuje predovšetkým na dopad využívania SVS na štáty, ktoré sú klientmi takýchto spoločností, a nie na dôsledky v krajinách, kde sú následne SVS vyslané. V knihe zostali nezodpovedané niektoré kritické otázky týkajúce sa napríklad dôsledkov toho, keď jeden členský štát OSN použije súkromné zložky proti inému členskému štátu či princípu narušenia suverenity štátu a teritoriálnej integrity.

Čo sa týka publikácií venovaných roli SVS v mierových misiách, najlepší zdroj informácií poskytuje analýza doktora Christophera Kinsyeho, ktorý sa špecializuje na privatizáciu bezpečnosti a rolu SVS v post-konfliktnej spoločnosti. Jeho práca uverejnená v zborníku *The Transformation of The World of War and Peace*, upozorňuje na rastúcu komplexnosť humanitárnych katastrof. Pri zodpovedaní výskumnej otázky som vychádzala predovšetkým z jeho štúdie, pretože práve Kinsey na základe operácií SVS v Afrike z deväťdesiatych rokov zostavil štyri hlavné oblasti, kde spoločnosti môžu znamenať prínos pre humanitárne operácie. Nakoľko je ale táto konkrétna štúdia súčasťou zborníku, autorovi nebol poskytnutý dostatočný priestor na širšiu argumentáciu, a preto je na hlbšie nutné pracovať aj s jednotlivými bibliografickými odkazmi v texte.

Druhou je kniha *Privatising Peace: A Corporate Adjunct to United Nations Peacekeeping and Humanitarian Operations* od Malcolma Hugh Pattersona, ktorá prezentuje SVS ako jedno z riešení problémov mierových misií OSN. Autor jasne poukazuje na nedostatky operácií v Somálsku, Rwande a v Kongu, pričom vyzdvihuje alternatívu privatizácie peacekeepingu. Čitateľ je v úvode oboznámený s konceptom SVS, pričom spoločnosti typovo rozdeľuje na bojové a nebojové. Zároveň je v publikácii predstavená hĺbková analýza reforiem, ktoré sú potrebné na to, aby sa SVS stali plnohodnotným aktérom na poli peacekeepingu, čo mi do veľkej miery pomohlo pri zodpovedaní výskumnej otázky. Na rozdiel od ostatných autorov, Patterson sa na SVS pozerá pragmaticky a neuchyľuje sa k rozoberaniu etických a politických aspektov spolupráce, a na podobnom princípe je postavená aj táto bakalárska práca. Autor neprezentuje SVS ako jediné a najlepšie riešenie pre mierové operácie, skôr sa zameriava na inštitucionálne návrhy, ktoré by mohli fungovať v praxi ako nástroj na transparentnú kooperáciu.

Okrem odborných publikácií budem pracovať aj s oficiálnymi správami uverejnenými OSN a s analýzami bezpečnostných inštitútov ako *Institute for Security Studies* a podobne.

1. Súkromné vojenské spoločnosti

Koniec studenej vojny a nástup globalizácie spôsobil transformáciu aj vojensko-bezpečnostnej oblasti. V tejto dobe trh súkromných bezpečnostných síl expandoval a privátne vojenské spoločnosti sa začali vo veľkej miere angažovať na poli novovzniknutých konfliktov ako v Európe, tak aj v Afrike či na Blízkom východe. Aj napriek tomu, že tieto organizácie nesú v názve termín „vojenské“, ich štruktúra je predovšetkým obchodná. To v praxi znamená, že organizácie fungujú ako firmy poprepájané komplexnými finančnými vzťahmi nielen s organizáciami v rámci vojenského sektoru, ale aj mimo neho.⁵

Viacerí experti, zaoberajúci sa súkromným bezpečnostným sektorom, upozorňujú na neprehľadnosť aktivít, ktoré z neho generujú multimiliardový biznis. Z vojenských spoločností sa dnes stali sofistikované medzinárodné korporácie, akcie

ktorých sa predávajú na burzách v Londýne či New Yorku, pričom ponúkajú svoje služby vládam, súkromnému sektoru ale aj humanitárnym organizáciám.⁶

1.1. Definícia SVS

Jedným z primárnych problémov pri analýze súkromných vojenských spoločností (SVS) je neexistencia oficiálnej definície či typológie, ktorá by presne stanovila, aký typ organizácií patrí do tohto sektoru. Túto nepresnosť zdôrazňuje aj množstvo pojmov, ktoré sú používané na označenie vojenských firiem, a to nielen v publikáciách pre širokú verejnosť, ale aj v oficiálnych dokumentoch medzinárodných organizácií apod. Následkom absencie všeobecne uznávanej definície je konceptuálny chaos a účelové narábanie s pojmom súkromných vojenských spoločností v politických dokumentoch.⁷

Vo všeobecnosti sú za SVS považované také firmy, ktoré sa špecializujú na poskytovanie vojenskej pomoci a personálu v rámci operácií. Jedná sa predovšetkým o tréning, plánovanie, rizikový manažment, technická a logistická podpora, ochrana objektov a osôb, zaistenie konvojov a podobne.⁸

Medzinárodný systém rozoznáva tri hlavné varianty súkromných síl: a) žoldnieri, b) bojujúce SVS (*combat PMCs*), c) bezpečnostné a nebojujúce SVS (*security and non-combat PMCs*). Na rozdiel od SVS, pojem žoldnier je obsiahnutý vo viacerých medzinárodných dokumentoch, a to konkrétne v Doplňujúcom Protokole 1 k 3. ženevskej konvencii z roku 1977 a Medzinárodnom dohovore OSN proti náboru, využívaniu, financovaniu a výcviku žoldnierov. Podľa týchto dokumentov sa jedná o osobu, ktorá sa priamo zúčastňuje konfliktu za účelom zisku a nie je príslušníkom ozbrojených síl ani jednej zo strán konfliktu. V oboch oficiálnych definíciách je status

⁵ Peter W. Singer, *Corporate Warriors: The Rise of the Privatized Military Industry* (Ithaca, N.Y.: Cornell University Press, 2003), 40.

⁶ Sean McFate, *The Modern Mercenary: Private Armies and What They Mean for World Order* (New York: Oxford University Press, 2015), 8.

⁷ *Ibid.*, 11.

⁸ Sarah Percy, *Mercenaries: The History of a Norm in International Relations* (Oxford: Oxford University Press, 2007), 60.

žoldniera odsúdený a takýto vojak stráca právo na akúkoľvek formu medzinárodnej ochrany.⁹

Druhý typ, bojujúce SVS, sú striktné organizované spoločnosti s jasnou korporátnou štruktúrou poskytujúce vojenské služby, vrátane ofenzívnych bojových stratégií, štátom a iným aktérom konfliktov. Príkladom tohto typu firiem v praxi sú dnes už zaniknuté *Executive Outcomes* (EO) a *Sandline*. Obe z týchto spoločností vo svojich vyhláseniach zdôrazňovali, že bojujú len za suverénne štáty a svojich klientov si vyberajú na základe prísnych kritérií. Je veľmi dôležité uviesť, že v súčasnom medzinárodnom systéme už spoločnosti tohto typu neexistujú.¹⁰

Nebojujúce SVS sa vnútornou štruktúrou podobajú na druhú variantu súkromných síl avšak zásadným rozdielom je, že ozbrojenú silu používajú len v prípadoch sebaobrany. Primárnymi aktivitami, na ktoré si ich najímajú štáty či nevládne organizácie, sú ochrana osôb, logistika, vojenský tréning, tlmočenie a bezpečnostný servis. Patria sem napríklad firmy ako *Kellog*, *Brown and Root*, *Olive Group* či *SupremeGoup*. Takéto spoločnosti už dnes nenahradzujú národné armády v konfliktoch a musia byť veľmi selektívne vo výbere kontraktov, aby neboli spájané s prácou pre skorumpované vlády. Problematickým aspektom je nejasná línia medzi použitím sily SVS v boji a sebaobrane. Tu je riziko, že pri nesprávnom vyhodnotení situácie bude ozbrojená sila použitá tam, kde nie je nutná. Týka sa to predovšetkým nasadzovania SVS v mierových misiách, ktoré sú realizované v nestabilných a nebezpečných oblastiach.¹¹

Profesorka Deborah Avantová vytvorila definíciu, podľa ktorej rozdeľuje súkromný vojenský sektor do dvoch kategórií, externá a interná bezpečnosť, a to na základe aktivít, ktoré má SVS realizovať v súlade s konkrétnou zmluvou. Externá bezpečnosť zahŕňa bojové operácie, vojenský tréning, strategické konzultácie a logistickú podporu. Do internej bezpečnosti následne radí spravodajské služby, bezpečnostný monitoring a statickú obranu. Teda zatiaľ čo prvý typ aktivít je zameraný

⁹ Laura Dickonson, *Outsourcing War and Peace: Preserving Public Values in a World of Privatized Foreign Affairs* (New Haven CT: Yale University Press, 2011), 41 – 42.

¹⁰ Percy, *Mercenaries: The History of a Norm in International Relations*, 12.

¹¹ *Ibid.*, 13.

na ochranu vonkajších národných hraníc, druhý typ sa sústreďí na udržanie vnútorného stabilného politického systému.¹²

Takéto rozdelenie a presné určenie činnosti SVS je dôležité aj v kontexte ich nasadenia do mierových misií. Pokiaľ nebude zavedená oficiálna definícia, ktorá by bola záväzná pre všetky strany – vojenské spoločnosti, vlády, medzinárodné organizácie, nevládne organizácie – angažovanie SVS v konfliktoch môže byť veľmi problematické. Pokiaľ by sa totiž klientom stala vláda, ktorá nejakým spôsobom porušuje medzinárodné humanitárne právo, neexistuje nijaký legálny rámec, ktorý by firmám explicitne zakazoval spoluprácu s takýmto typom aktéra.¹³

1.2. Historický vývoj

Privatizácia bezpečnosti nie je trendom posledných rokov. Žoldnieri, cudzinecké légie či ad hoc ozbrojené sily tvorené vojakmi rôzneho pôvodu boli súčasťou historických konfliktov a vojen už od čias starého Egypta, kedy tvorili dominantnú súčasť armád jednotlivých národov a ríš, a to ešte v období, kedy neexistovali štáty s takou štruktúrou, ako ich poznáme dnes.¹⁴

Veľkej obľube sa žoldnierstvo tešilo aj počas stredoveku, o čom sa zmiňuje aj jeden z najstarších konštitučných dokumentov, Magna Charta z roku 1215. Z tohto obdobia pochádzajú aj prvé vojenské súkromné spoločnosti, „Slobodné spoločnosti“, ktoré fungovali na podobných princípoch ako tie novodobé. Teda základom bol profit, mali skoro čisto obchodnú štruktúru a nespádali pod autoritu žiadneho štátu. Spoločnosti tvorili hlavne vojaci, ktorí boli po bretónskej dohode z roku 1360 demobilizovaní, ale aj napriek tomu mali záujem pokračovať vo vojenskej kariére. V porovnaní so modernou históriou, sa jedná o podobnú situáciu v kontexte znižovania počtu vojakov, ktorá vznikla po konci studenej vojny.¹⁵

¹² Deborah Avant, *The Market for Force: The Consequences of Privatizing Security* (Cambridge: Cambridge University Press, 2005), 16-17.

¹³ Lousie Doswald-Beck, „Private military companies under international humanitarian law“, in *From Mercenaries to Market: The Rise and Regulation of Private Military Companies*, ed. Simon Chesterman et al. (New York: Oxford University Press, 2007), 115.

¹⁴ Erkki Holmila, „The History of Private Violence“ *ENDC Proceedings*, Volume 15 (2012): 47-48, http://www.ksk.edu.ee/wp-content/uploads/2012/12/KVUOA_Toimetised_15_2_Holmila.pdf (stiahnuté 1.3.2016).

¹⁵ *Ibid.*, 49.

Polovici 19. storočia došlo k poklesu využívania služieb žoldnierov a existuje viacero vysvetlení, prečo tomu tak bolo. Odborníčka na problematiku žoldnierstva, Sarah Percy, vidí ako príčinu poklesu zavedenie proti-žoldnierskej normy (*anti-mercenary norm*). Norma vychádzala nielen z transformácie žoldnierskych jednotiek na tzv. občianske armády (*citizen armies*), ale aj z morálnych faktorov. V dobe, keď sa od občanov vyžadovalo preukazovať silný patriotizmus a nacionalizmus v boji za národné záujmy, nebolo prijateľné aby vojak bojoval z čisto finančných dôvodov.¹⁶

Súkromní vojaci sa na medzinárodnej scéne začali znovu objavovať v šesťdesiatych a sedemdesiatych rokoch dvadsiateho storočia v období veľkej dekolonizácie na africkom kontinente. Typovo sa jednalo o žoldnierov, ktorí bojovali individuálne za účelom zisku, teda neboli organizovaní do nejakých spoločností. Za úplne prvú SVS podobnú tým dnešným, je považovaná firma *Watchguard International Ltd* založená v roku 1965 britským vojakom, Sirom Davidom Stirlingom, ktorá operovala na Blízkom východe a v Afrike.¹⁷

1.2. Privatizácia bezpečnosti

Odborník na SVS, Peter. W. Singer, vysvetľuje fenomén masívnej privatizácie bezpečnosti ako dôsledok viacerých faktorov. Tie pochádzajú predovšetkým z meniaceho sa svetového politického systému, kedy po páde železnej opony zaniklo bilaterálne mocenské usporiadanie sveta. Vákuum, ktoré v tej dobe vzniklo na trhu s bezpečnosťou, zmena povahy vojenských konfliktov a revolúcia privatizácie tak vytvorili ideálne podmienky na prudký rozmach vojenského súkromného sektoru.¹⁸

Ako ďalej Singer zdôrazňuje, globálne hrozby, ktorých počet od konca studenej vojny masívne stúpol, v tej dobe začali dostávať vágnejšiu podobu. Zároveň charakter ozbrojených stretov sa stal pre mnohých vojenských špecialistov nejasný, nakoľko účastníkmi konfliktov sa stali neštátny aktéri a vlády jednotlivých krajín stratili kontrolu nad svojim vlastným územím. To malo za následok nárast politicky nestabilných oblastí a vznik zrútených štátov, teda krajín, ktoré nie sú schopné svojim obyvateľom zabezpečiť bezpečné prostredie pre život. Nejedná sa pritom len o teroristické

¹⁶Percy, *Mercenaries: The History of a Norm in International Relations*, 121.

¹⁷ Carlos Ortiz, *Private Armies Forces and Global Security: A Guide to the Issues* (Santa Barbara, California: ABC-CLIO, LLC, 2010), 37-38.

organizácie či skupiny rebelov, ale aj drogové kartely, ktoré začali tvoriť paralelné štátne štruktúry v mnohých krajinách Latinskej Ameriky.¹⁹

Ďalšími faktormi, ktoré musia byť brané do úvahy v analýze privatizácie bezpečnosti, sú masívna demobilizácia a globálny trh so zbraňami. Ako už bolo zdôraznené v predchádzajúcich odsekoch, koniec studenej vojny radikálne zasiahol do bezpečnostných štruktúr všetkých krajín. Zatiaľ čo celé obdobie od konca druhej svetovej vojny je poznačené vyzbrojovaním a militarizáciou, po roku 1989 to bola obrovská demobilizácia, ktorá bola citeľná nielen v štátoch bývalého Sovietskeho zväzu, ale aj v Spojených štátoch.²⁰

Príkladom tohto vývoja sú čísla spojené so znižovaním vojenských výdavkov na začiatku 90. rokov práve v USA. Clintonova administratíva osekala rozpočet na obranu takmer o 40%. Na základe plánu došlo k znižovaniu počtu aktívne slúžiacich vojakov z 2,2 milióna na 1,4 milióna a redukovaniu armádnych divízií z osemnásť na desať. Podobné obmedzenia sa dotkli aj armádneho vybavenia, vojenských lodí, bojových stíhačiek ap. Najvýraznejším krokom bolo stiahnutie amerických vojakov z krajín, kde ich prítomnosť už nebola potrebná a to až o 50%. Tento stav logicky vyprodukoval nadmerný počet vojenskej pracovnej sily a celé skupiny elitných jednotiek sa začali formovať do súkromných spoločností ponúkajúcich svoje služby nielen vládam, ale aj nevládnym organizáciám.²¹

V neposlednom rade upozorňuje profesorka Deborah Avantová vo svojej publikácii *The Market for Force* na jeden veľmi podstatný fakt, ktorý prispel rapídному rozmachu SVS v 90. rokoch. Neochota štátov angažovať sa a zasahovať do konfliktov mimo ich bezprostrednej zóny záujmu a množstvo etnických konfliktov, ktoré prepukli, predstavovali vážne bezpečnostné riziko z globálneho hľadiska. Avšak pre veľmoci neboli natoľko relevantné, aby riskovali zapojenie svojich národných armád a tento istý vzorec sa dá použiť aj v prípadoch, kedy v nestabilných krajinách prepukli humanitárne

¹⁸Singer, *Corporate Warriors: The Rise of the Privatized Military Industry*, 49.

¹⁹Singer, *Corporate Warriors: The Rise of the Privatized Military Industry*, 50-52.

²⁰Ibid., 53.

²¹McFate, *The Modern Mercenary: Private Armies and What They Mean for World Order*, 43.

katastrofy. Na takéto miesta boli väčšinou vyslaní peacekeeperi a personál medzinárodných organizácií.²²

Tento prístup síce umožnil vládam ušetrené financie presunúť do iných verejných sektorov, avšak rozhodne neprispel k stabilite vo svete. Nevládne organizácie boli vyslané do oblastí, kde mali pomáhať ohrozeným civilistom, zatiaľ čo ony samé mali problém brániť sa útokom a vytvoriť bezpečné prostredie nielen pre miestnych obyvateľov, ale aj pre vlastný personál. Toto vákuum začali vyplňať SVS, ktorých technická vybavenosť a profesionálny tréning dokázali aspoň do určitej miery zaistiť stabilnejšie podmienky.²³

1.3. Nasadzovanie

Najznámejšími prípadmi nasadenia SVS vo vojenských operáciách je konflikt v Iraku a v Afganistane. Akú rolu kontraktori plnili a nakoľko bolo ich angažovanie úspešné je takmer nemožné zistiť na základe oficiálnych dokumentov. Vojaci SVS nie sú braní do úvahy v oficiálnych štatistikách obetí konfliktu a presné znenie kontraktu, ktorý uzavreli s vládou, nie je zverejnený a prístup k nemu má len obmedzený počet osôb.²⁴

Podľa zverejnených informácií, v prvej vojne v Perzskom zálive pripadalo na jedného kontraktora päťdesiat amerických vojakov. Počas vojny v Iraku (2003) na jedného kontraktora pripadalo len desať amerických vojakov, pričom taký istý podiel vojakov bol nasadený už počas Clintonovej administratívy, a to konkrétne v intervenciách v Bosne a Kosove. To akým smerom sa americká vláda vydáva je vidno z jej proti drogových akcií v Kolumbii, kde len na päť amerických vojakov pripadá jeden kontraktor.²⁵

Ako uvádzajú experti v článku pre *Yale Journal*, pre Spojené štáty má najímanie SVS viacero benefitov, počínajúc politickou a strategickou flexibilitou bez toho, aby

²² Avant, *The Market for Force: The Consequences of Privatizing Security*, 36-37.

²³ Avant, *The Market for Force: The Consequences of Privatizing Security*, 38.

²⁴ Hin-Yan Liu, *Law's Impunity: Responsibility and the Modern Private Military Company* (Oxford: Hart Publishing, 2015), 69-70.

²⁵ Allisan Stanger, Mark Eric Williams, „Private Military Corporations: Benefits and Costs of Outsourcing Security“, *Yale Journal of International Affairs* (Fall/ Winter 2006): 4, <http://yalejournal.org/wp-content/uploads/2011/01/062101stanger-williams.pdf> (stiahnuté 2.2.2016).

museli vysielat' veľké kontingenty amerických jednotiek, vojenská agilita SVS, ktoré disponujú modernou technikou a zbraňami, minimalizovanie obetí na strane USA a zníženie vojenských výdavkov štátu. Avšak konkrétne dáta a sumy, ktoré sú najpresnejšími ukazovateľmi výhod pri nasadzovaní SVS miesto národných ozbrojených zložiek, sú verejnosti len ťažko dostupné.²⁶

Ako už bolo spomenuté v úvode podkapitoly, operácie na Blízkom východe boli pre súkromných kontraktorov dôležité z mnohých dôvodov. V roku 2003, po tom čo sa jeden zo zakladateľov SVS, Tim Spicer, rozhodol zmeniť povahu aktivít svojej spoločnosti *Aegis Risk Management*, získal od americkej vlády multimiliónový kontrakt v Iraku. Hlavnou náplňou bola logistická a taktická podpora v operáciách, zabezpečovanie konvojov, ochrana významných vládnych predstaviteľov a tréning lokálnych bezpečnostných zložiek. Podobný typ transformácie na de facto nebojové SVS absolvovali takmer všetky bezpečnostné firmy tohto druhu.²⁷

1.4. Zlyhanie

Jednou z najkontroverznejších udalostí, na základe ktorej mnohí kritizujú myšlienku nasadzovania SVS v mierových misiách, je škandál *Blackwater* z roku 2007. Spoločnosť, ktorú si objednali Spojené štáty americké na ochranu diplomatov a vyšších politických činiteľov v Iraku, má na svedomí masaker z námestia Nisour, kde bolo zastrelených sedemnást' Iračanov a dvadsaťdeväť ďalších bolo vážne zranených. Vyšetovanie neskôr ukázalo jasné zlyhanie zo strany personálu *Blackwater U.S.A.* a na firmu padlo obvinenie z nevyprovokovaného útoku, ktorý pripravil o život irackých civilistov. A aj napriek tomu, že tragédia vyvolala v spoločnosti diskusiu o využívaní služieb SVS a o rizikách vyplývajúcich z takejto spolupráce. Paradoxne, personál firmy *Blackwater* činil v tej dobe v Iraku menej než tisíc ľudí, čo je v porovnaní s rozsahom operácie takmer zanedbateľné číslo. Aj napriek tomu, Spojené štáty do veľkej miery záviseli na spolupráci so súkromnou bezpečnostnou spoločnosťou, a to predovšetkým v oblasti ochrany osôb a logistiky. Spolupráca aj navzdory zásadnému pochybeniu zo strany *Blackwater* naďalej pokračovala a v apríli 2008 bol kontrakt znovu predĺžený.²⁸

²⁶ *Ibid.*, 6-10.

²⁷ Percy, *Mercenaries: The History of a Norm in International Relations*, 225-226.

²⁸ Caspar ten Dam, „Private Military Contractors: Deploy or Avoid? – Lessons from the Blackwater scandal in Iraq“ (June 2010), 2,

Tragédia sa stala katalyzátorom na presadzovanie právnej regulácie súkromných vojenských spoločností. Iracká vláda na čele s premiérom Nuri Kamalal-Malikom reagovala promptne a zrušila spoločnosti *Blackwater* licenciu, následkom čoho bol zákaz realizovania operácií kdekoľvek na území Iraku. Obmedzenia sa dotkli všetkých 50 spoločností operujúcich na území krajiny a prísne opatrenia zo strany vlády vyústili do zatknutia viacerých konkrétnych osôb zodpovedných za smrť civilistov. Príkladom je zatykač vydaný na 43 kontraktorov, ktorých zamestnávala dubajská SVS *Almco*, zodpovedných za zranenie irackej ženy v prestrelke.²⁹

Negatívny obraz avšak vznikol ešte v 90. rokoch, konkrétne po aférach britskej SVS *Sandline International*, založenou bývalým vojacom Timothy Spicerom počas najväčšieho rozmachu privatizácie bezpečnosti. Od roku 1991 zúrila v Sierra Leone občianska vojna, ktorá prinútila OSN uvaliť na krajinu zbraňové embargo. Aj napriek napätej politickej situácii, spoločnosť *Sandline International* sa rozhodla angažovať v konflikte a zabezpečovala aj import zbraní do krajiny, za čo si vyslúžili kritiku predovšetkým zo strany britskej vlády. Odhliadnuc od kritiky, súkromným vojenským spoločnostiam sa podarilo rebelov poraziť a vrátiť moc do rúk centrálnej vlády.³⁰

Podobné politické škandály má za sebou aj spoločnosť *Executive Outcomes*, ktorá už dneska neexistuje a stala sa súčasťou juhoafrickej holdingovej spoločnosti *Strategic Resource Corporation*. Podobne ako Timothy Spicer, aj zakladateľ Eben Barlow, bývalý podplukovník Juhoafrických obranných síl, prijímal kontrakty, ktoré mnohí označujú za kontroverzné. Okrem vyššie angažovania sa v občianskom konflikte v Sierra Leone, vyvoláva diskusiu aj operácia v Papui- Novej Guinei, na ktorej sa podieľali v spolupráci so *Sandline International*. Zadávatelom kontraktu bola miestna vláda, ktorá potrebovala získať späť strategicky dôležitý medený dol z rúk rebelov a vytvoriť joint venture s ťažobným gigantom Rio Tint Zinc.³¹

Aj napriek vyššie uvedeným prípadom, ktoré vytvorili predovšetkým negatívne konotácie spojené s činnosťou SVS, existuje ešte väčšie množstvo príkladov

http://www.academia.edu/3079884/Private_Military_Contractors_Deploy_or_Avoid_Lessons_from_the_Blackwater_scandal_in_Iraq (stiahnuté 1.3.2016).

²⁹ Ibid., 4.

³⁰ Guy Arnold, *Mercenaries: Scourge of the Developing World* (Basingstoke: Palgrave Macmillan, 1999), 132-133.

³¹ Abdel-Fatau Musah, *Mercenaries: An African Security Dilemma* (London: Pluto Press, 2000), 177-178.

ukazujúcich pozitívne stránky angažovania súkromných spoločností v problematických oblastiach. Okrem úspešnej operácie EO v Angole na začiatku 90.rokov, kde sa im podarilo nastoliť aspoň na krátku dobu prímerie, je to aj nasadenie SVS v „pláne Kolumbia“ s cieľom zasiahnúť rebelov a eliminovať ich obchod s narkotikami.³²

1.5. Regulácia a kontrola

Najproblematickejším aspektom v súvislosti s reguláciou SVS je nepochybne ich veľká fragmentácia. Ako už bolo v predchádzajúcich podkapitolách zdôraznené, existuje dnes veľké množstvo SVS, ktoré poskytujú rôzny typ služieb rôznym klientom. V súčasnosti už štát nemá absolútny monopol na výcvik ozbrojených síl a to sa týka aj vojenskej agendy v politickom kontexte. Teda aj napriek tomu, že súkromné bezpečnostné firmy majú svoju domovskú základňu v konkrétnom štáte, daná krajina má veľmi obmedzené kontrolné právomoci nad agendami SVS.³³

Špecialista na danú oblasť, Dr. Christopher Kinsey, pomenoval osem hlavných dôvodov, prečo by SVS mali byť regulované a prečo by nemali fungovať len na báze akejsi seba-regulácie, ktorú presadzuje Timothy Spicer. Kontrolou by sa malo zamedziť tomu, aby činnosť SVS nevytvárala v operáciách nestabilné podmienky pre mier, bezpečnosť a riešenie konfliktov. Zároveň aby ich nasadzovanie bolo legálne a legitímne, a nedochádzalo k porušovaniu ľudských práv. Tretím dôvodom je zamedzenie toho, aby SVS nejakým spôsobom podkopávali vládnú politiku a taktiež spôsobovali finančné škody svojim klientom. Ďalšími dôvodmi sú: prevzatie absolútnej zodpovednosti za činnosť firmy a zamestnancov, transparentnosť, uchýľovanie sa k ilegálnym aktivitám, a predovšetkým garancia, že SVS nebudú v nijakom prípade oslabovať suverenitu štátov.³⁴

V súčasnosti sú SVS regulované primárne národnými vládami, teda tam, odkiaľ spoločnosti operujú a kde majú svoju domovskú základňu. Neexistuje ale jednotný prístup a mechanizmy regulácie sa rôznia. Napríklad Juhoafrická republika v roku 1998, ako jediný africký štát, prijal v domácej legislatíve zákony, ktoré prísne limitovali aktivity SVS a ich fungovanie na území JAR. Juhoafrická legislatíva nerozlišuje medzi

³²Singer, *Corporate Warriors: The Rise of the Privatized Military Industry*, 211.

³³Ercan Sökmen, „The Private Military Industry: Economic Analysis, Uses and Considerations“ (MBA Professional Report, Naval Postgraduate School Monterey, California, 2007), 69.

žoldnírstvom a SVS, pričom svojich občanov za takéto aktivity aj náležite trestá a pokutuje.³⁵

Spojené štáty americké nedisponujú žiadnou oficiálnou politikou týkajúcou sa kontraktorov. SVS sú regulované len prostredníctvom dvoch tzv. vojenských manuálov (*the United States Army Field Manual*), ktoré obsahujú smernice týkajúce sa predovšetkým praxe a činnosti SVS priamo v teréne, než obecnej kvalifikácii právomocí SVS. Na základe dokumentov majú spoločnosti právo poskytovať nielen podporu regulárnej armáde, ale aj priamo v ozbrojených stretoch, pokiaľ si to situácia vyžaduje. Najslabším článkom je podľa mnohých expertov paragraf, ktorý kontraktora vyníma z vojenského práva (*Uniform Code of Military Justice*) a vojenskej hierarchie. To v praxi znamená, že zamestnanci SVS sú primárne podriadení rozkazom svojho zamestnávateľa, nie prítomných vojenských generálov.³⁶

Medzinárodné inštrumenty regulácie SVS síce existujú, ale nemajú na spoločnosti priamy dosah. Patrí medzi ne napríklad Medzinárodný dohovor OSN o žoldnírstve, ktorý vstúpil do platnosti v októbri 2001, avšak ratifikovaný bol len v 33 štátoch. Ďalším veľmi dôležitým nástrojom je Dokument z Montreux (*Montreux Document*) z roku 2008, ktorý ratifikovalo 17 štátov vrátane USA, Číny, Veľkej Británie, Francúzska a Spolkovej republiky Nemecko. Tento dokument bližšie špecifikuje zásady správania sa súkromných vojenských firiem a vymenúva 70 spôsobov, na základe ktorých signatári môžu zaistiť zodpovedné využívanie SVS. To v praxi znamená, že sa kontraktorov nemajú používať za účelom bojov a majú dohliadať na ich licencie a regulovanie spoločností. V končnom dôsledku tento dokument stráca relevantnosť, nakoľko je to len súbor smerníc a nie je záväzný.³⁷

Veľmi dôležitým dokumentom, predovšetkým v spojitosti s angažovaním SVS v mierových misiách, je Medzinárodný kódex pre súkromné bezpečnostné spoločnosti (*The International Code of Conduct for Private Security Service Providers*), v skratke

³⁴ Ercan Sökmen, „The Private Military Industry: Economic Analysis, Uses and Considerations“, 73.

³⁵ Ruta Nimkar, „From Bosnia to Baghdad the Case for Regulating Private Military and Security Companies“, *Journal of Public and International Affairs* Volume 20 (Spring 2009): 13, <https://www.princeton.edu/jpia/past-issues-1/2009/1.pdf> (stiahnuté 28.2.2016).

³⁶ *Ibid.*, 14.

³⁷ Nigel D. White, „Regulatory Initiatives at the International Level“, in *Multilevel Regulation of Military and Security Contractors: The Interplay between International, European and Domestic Norms* ed. Christine Bakker et al. (Portland, Or.: Hart, 2012), 12.

ICoC. Jeho znenie vychádza z Dokumentu z Montreux a vyzýva spoločnosti k rešpektovaniu ľudských práv, zakazuje mučenie, nehumánne zaobchádzanie, sexuálne zneužívanie, detskú prácu a podobne. Ďalej obsahuje špecifické pravidlá, akým spôsobom a kedy majú kontraktori použiť násilie, a zároveň vyzýva signatárske SBS aby prísrnili výber personálu a zaviedli prísnejšie kritériá.³⁸

V roku 2010 tento dokument signovalo len 58 súkromných bezpečnostných spoločností, v roku 2013 toto číslo činilo 659 SBS. Príčinou tohto nárastu bolo aj to, že OSN vyžadovala do spoločností aby boli signatármi v prípade, že sa chcú uchádzať o kontrakty v rámci OSN. Faktom však zostáva, že regulačné inštrumenty obsiahnuté v ICoC sú slabé a nepredstavujú pre SVS záväzný právny dokument, takže sa opäť jedná len o súbor smerníc, ktorými by sa spoločnosti riadiť mali, ale žiaden mechanizmus nedokáže zabezpečiť, že tomu tak bude.

2. PROBLEMATIKA MIEROVÝCH MISÍ OSN

OSN je vedúcou organizáciou v oblasti mierových aktivít. Peacekeeperi sa stali neoddeliteľnou súčasťou mierového politického kurzu. Či už sa jedná o monitoring mierových dohôd, vysielanie pozorovateľov do zón konfliktu alebo dozor nad volebným procesom v post-konfliktnom prostredí, OSN preberá zodpovednosť za znovuvybudovanie demokratického a stabilného prostredia pre ľudí zasiahnutých nejakým druhom konfliktu.

V poslednej dobe je možné pozorovať zmeny v rozsahu misií – stali sa robustnejšími a komplexnejšími. Humanitárne intervencie dnes trpia mnohými problémami, či už sa jedná o nedostatok kvalifikovaného personálu, štrukturálne ťažkosti či zmena povahy ozbrojených konfliktov. Na základe týchto skutočností sa na čoraz väčší počet mierových misií nasadzujú súkromné vojenské spoločnosti.

2.1. Koncept a definícia peacekeepingu

Organizácia spojených národov definuje peacekeeping ako nástroj pomoci konfliktami zdevastovaným krajinám vytvoriť podmienky pre trvalo udržateľný mier. Počas rokov praxe, peacekeeping prešiel vývojom z primárne vojenského modelu do

³⁸ Ibid., 13-16.

komplexnejšej podoby, kedy sa na zachovaní mieru podieľajú viaceré zložky. Jedná sa o kombináciu nielen vojenských a policajných zložiek, ale aj civilných.³⁹

Aj napriek veľkej akademickej pozornosti, aká je venovaná peacekeepingu v kontexte kolektívnej bezpečnosti, neexistuje jednotná definícia tohto pojmu, na ktorom by sa zhodla ako akademická obec, tak aj členské štáty. Akademiici, odborníci a organizácie z oblasti mierových misií vytvorili oficiálne formulácie, ktoré sa snažia definovať peacekeeping nielen pre potreby medzinárodného práva, ale aj širokej verejnosti:

- „Vojenské operácie realizované so súhlasom všetkých strán konfliktu, ktorých cieľom je uzavretie prímeria alebo mierovej dohody, a zároveň podporiť lokálne politické snahy na dosiahnutie dlhodobého riešenia problému“
- „Prevenca, containment, zmiernenie a ukončenie vojenského konfliktu medzi štátmi alebo v rámci jedného štátu, a to prostredníctvom mierovej intervencie tretej strany riadenej internacionálne, pričom sú nasadené medzinárodné vojenské a policajné zložky, civilisti s cieľom obnoviť a zachovať mier.“
- „Operácia zahrňujúca vojenský personál, ktorý koná na základe pokynov OSN s cieľom udržať a znovunastoliť medzinárodný mier a bezpečie v oblastiach konfliktu.“⁴⁰

Na základe týchto definícií sa dajú vyvodiť hlavné ciele misií OSN bez toho, aby bolo potrebné skúmať reálie jednotlivých misií od roku 1956, kedy bola realizovaná prvá ozbrojená peacekeepingová operácia UNEF I (*UN Emergency Force*) na urovnanie suezskej krízy.⁴¹ Do väčšiny operácií boli zapojené ako ozbrojené zložky, tak aj civilné skupiny a pozorovatelia pod hlavičkou OSN. Už vtedy si členské štáty uvedomili nutnosť dlhodobej pomoci, ktorá nemala trvať len po dobu vyjednávania

³⁹United Nations Peacekeeping Operations: Principles and Guidelines (New York, 2008), 18, http://www.un.org/en/peacekeeping/documents/capstone_eng.pdf (stiahnuté 1.3.2016).

⁴⁰Bureš, *United Nations Peacekeeping: Bridging the Capabilities-Expectations Gap* (Saarbrücken: VDM Verlag, Dr. Muller, 2008), 19-20.

mierových podmienok, ale hlavne po oficiálnom ukončení konfliktu. Znovuvybudovanie štátu s fungujúcimi súdmi, bezpečnostnou štruktúrou a stabilnou vládou je dlhší proces a vyžaduje si aj spoluprácu regionálnych organizácií.⁴²

Najproblematickejším aspektom pri analýze či širšom skúmaní peacekeepingu je fakt, že tento termín nie je súčasťou jedného z najdôležitejších medzinárodných dokumentov, a to Charty OSN. Bez jasnej a presnej definície si môže každý členský štát určovať vlastné podmienky participácie na mierovej misii a vstupovať tak do misie s odlišnými očakávaniami a ideami než aké sú prezentované Organizáciou. To môže do značnej miery narušiť priebeh a výsledok misií, lebo aj keď sa jedná o aktivitu, ktorej cieľom je priniesť mier a stabilitu, nie je apolitická.

2.2. Charta OSN a alternatívy mierových jednotiek

Kapitola VI Charty OSN špecifikuje zodpovednosť Rady bezpečnosti za udržiavanie medzinárodného mieru a bezpečnosti, a to konkrétne ešte v prípadoch, kedy daná situácia nepredstavuje priamu hrozbu, ktorá by mohla narušiť bezpečnosť vo svete. V rámci kapitoly VI teda RB OSN nevydáva záväzné rozhodnutia ale vydáva návrhy na riešenie sporu, odporúča procedúry akými sa má postupovať, má právo na prešetrenie a navrhuje urovnania sporu.⁴³

Najrozsiahlejšie právomoci a zodpovednosť za udržiavanie mieru vo svete určuje Rade bezpečnosti Kapitola VII Charty OSN, kde je konkrétne stanovený spôsob, akým má RB postupovať v prípade, že daná situácia je vyhodnotená ako priame ohrozenie mieru, porušenie mieru či útočný čin. Ako ďalej uvádza Článok 39 a 40, RB môže najskôr vydať odporúčenia prípadne vydá iné opatrenie na zachovanie mieru bez toho, aby boli použité ozbrojené sily.⁴⁴

Avšak v momente, kedy RB vyhodnotí všetky nenásilné prostriedky ako neefektívne, dochádza k realizácii článku 42, v ktorom sa píše:

⁴¹Za úplne prvú je považovaná izraelská misia 1948, ale UNEF I bola prvá ozbrojená misia rozsiahlejšieho typu

⁴²Stephen Ryan, „United Nations Peacekeeping: A Matter of Principles?“, in *Peacekeeping and Conflict Resolution (Cass Series on Peacekeeping)*, ed. Tom Woodhouse et al. (London: Routledge, 2013), 27.

⁴³David Schweigman, *The Authority of the Security Council Under Chapter VII of the UN Charter: Legal Limits and the Role of the International Court of Justice* (Boston: Martinus Nijhoff Publishers, 2001), 33.

⁴⁴Ibid., 33.

Ak Bezpečnostná rada usúdila, že opatrenia podľa článku 41 neboli dostatočné, alebo ak by sa ukázali nedostatočnými, môže podniknúť leteckými, námornými alebo pozemnými silami takú akciu, aká je potrebná na zachovanie alebo obnovenie medzinárodného mieru a bezpečnosti. Táto akcia môže zahrňovať demonštrácie, blokádu a iné operácie leteckými, námornými alebo pozemnými silami členov Organizácie Spojených národov.

Aj keď by sa mohlo zdať, že článok 42 odkazuje na akciu realizovanú samotnou organizáciou, nie je tomu tak. *Malcolm Hugh Patterson* vo svojej publikácii analyzuje tri historické alternatívy *ad hoc* jednotiek poskytovaných členmi OSN, ktoré boli navrhnuté tvorcami Charty. Konkrétne sa malo jednať o tieto typy: ozbrojené sily s rotujúcimi jednotkami (*a permanent force of rotating states's units*), pohotovostné sily (*standby forces*) a permanentné dobrovoľnícke légie OSN (*a permanent and volunteer UN legion*).

Prvá alternatíva si vyžadovala, aby štát poskytujúci ozbrojené zložky vyčlenil počet vojakov na základe kvóty, ktorú by odsúhlasilo Valné zhromaždenie. Následne by vojaci boli umiestení vo výcvikových táboroch OSN mimo ich domovskej krajiny, kde by boli podrobení špecializovanému výcviku. Členské štáty by následne poskytovali vojakov na vopred určené obdobie a tak by dochádzalo k pravidelnej zmene zloženia ozbrojených síl OSN.⁴⁵

Problematickým aspektom prvého typu bola podľa mnohých expertov spoľahlivosť vojenských síl. Kontingenty by museli prebrať politické názory nadnárodnej organizácie, pre ktorú pracujú, nie štátu, ktorý ich vyslal. Tu mnohí upozorňovali na nebezpečenstvo, že jednotky by boli spoľahlivé len do tej miery, do akej je politická orientácia členského štátu vysielajúceho vojenskej sily kompatibilná s politickou orientáciou OSN. Vojaci by tak stále *de facto* slúžili dvom pánom a členský štát by mohol manipulovať so svojou jednotkou v rámci celej armády, či sabotovať tie operácie, kde by boli záujmy členského štátu silne v rozpore so záujmami OSN.⁴⁶

⁴⁵ Malcolm Hugh Patterson, *Privatising Peace: A Corporate Adjunct to United Nations Peacekeeping and Humanitarian Operations* (New York: Palgrave Macmillan, 2009), 15.

⁴⁶ Patterson, *Privatising Peace: A Corporate Adjunct to United Nations Peacekeeping and Humanitarian Operations*, 16-17.

Pohotovostné sily (*standby forces*) sa mali zdržiavať po celý čas na území svojho domáceho členského štátu, a k ich nasadeniu by došlo len v prípade direktívneho zapojenia do misie. Jednalo by sa o zložku regulárnej štátnej armády, ktorá by sa ale podrobila špeciálnemu výcviku so zameraním na peacekeeping.

Najväčšou komplikáciou tohto konceptu, ako ukázala realita a konflikt v Rwande, bola rýchlosť nasadenia a akcieschopnosť ozbrojených zložiek. Ani jeden z devätnástich štátov participujúcich v programe *Standby Arrangements System* (UNSAS) nebol schopný poskytnúť vojenskú jednotku vo chvíli, kedy bola intervencia najviac potrebná. V tomto prípade bol veľkým problémom aj samotný výcvik, ktorého štandardy neboli zjednotené. Každá krajina si ho financovala sama, a tak niektoré jednotky ani zďaleka nespĺňali kritériá pre nasadenie do mierových misií OSN. Aj napriek kritike bol prístup niektorých členských štátov pochopiteľný, nakoľko výcvik si vyžadoval obrovské výdaje s takmer minimálnou návratnosťou pre členský štát.⁴⁷

Tretím a najpozitívnejšie prijímaným typom bola idea permanentných dobrovoľníckych légii OSN. Jedná sa o koncept, ktorý sa v súčasnosti organizačne a typovo najviac približuje práve k súkromným vojenským spoločnostiam. Vízia ich fungovania sa opiera o model Francúzskej cudzineckej légie, pričom táto armáda mala fungovať ako organický celok s vlastnou vnútornou štruktúrou a hierarchiou, špeciálnym výcvikom a vybavením. Jednou z primárnych myšlienok v tomto type *ad hoc* jednotiek bol minimálny zásah členských štátov do fungovania ozbrojených síl OSN. Ako ďalej zdôrazňuje strategický poradca pre OSN, Stephen Kinloch Pichat, tieto jednotky mali byť národnostne vyvážené, aby nevytvárali dojem dominancie jednej alebo viacerých veľmocí vo vojenských záležitostiach. Okrem iného, vojaci mali tiež získať špeciálny pas, ktorý by nahradil ich štátnu príslušnosť a po odchode z légie by si mali možnosť sami vybrať, o aké občianstvo majú záujem.⁴⁸

Jedným z primárnych dôvodov neúspechu všetkých vyššie spomenutých alternatív ozbrojených síl OSN je neochota národných vlád podriaďovať svoje záujmy supranacionálnej agende a riskovať tak účasť v ozbrojenom konflikte, ktorý v konečnom dôsledku ani nie je prioritou zahraničnej politiky daného štátu. Finančná

⁴⁷ *Ibid.*, 18.

⁴⁸ Stephen Kinloch-Pichat, *A UN 'Legion': Between Utopia and Reality (Cass Series on Peacekeeping)* (London: Routledge, 2004), 17.

náročnosť tréningu, ale aj ľudský kapitál, sú faktormi rozhodujúcimi o účasti na spoločnej bezpečnostnej politike, z ktorej by chcel síce profitovať každý členský štát, bohužiaľ, len málokto je ochotný splniť vysoké technické a profesionálne štandardy jednotného vojenského výcviku.

2.3. Tri generácie peacekeepingu

V rámci vývoja peacekeepingu sa hovorí o troch generáciách mierových misií, pričom každá sa formovala na základe aktuálnych stratégií prevládajúcich v globálnej bezpečnostnej politike. Prvá generácia zahrňujúca obdobie od konca druhej svetovej vojny po koniec studenej vojny je charakteristická misiami, kde použitie sily bolo veľmi obmedzené a uprednostňovalo sa len v prípade sebaobrany. Faktor „ľudskej bezpečnosti“ (*human security*) zohrával len okrajovú úlohu v porovnaní s princípom neporušiteľnosti suverenity štátu.⁴⁹

Začiatkom deväťdesiatych rokov bol peacebuilding oficiálne začlenený medzi hlavné ciele OSN. Paradoxne je toto obdobie je charakterizované narastajúcim počtom vnútroštátnych konfliktov a zmenou ich charakteru. Bolo preto nutné reformovať stratégiu mierových operácií a zamerať sa predovšetkým na post-konfliktnú rekonštrukciu krajín.

Dôsledkom takéhoto prístupu bol v roku 1992 dokument Agenda pre mier, ktorú predstavil vtedajší generálny tajomník OSN, Butrus Butrus-Ghálí. Súčasťou agendy bolo aj odzbrojovanie týkajúce sa zbraní masového ničenia, chemických zbraní či nášľapných mín, ale aj regulácii malých a ľahkých ručných zbraní práve v oblastiach s vysokou mierou nestability a hrozby vypuknutia konfliktu. Výsledkom bol väčší počet misií, ktoré OSN autorizovala na základe Kapitoly VII Charty OSN. Ako už bolo zmienené, táto časť dovoľuje mierovým jednotkám podniknúť opatrenia zahrňujúce použitie ozbrojenej sily, ktoré považuje za nutné k udržaniu mieru. Tento prístup bol ešte doplnený častejším uplatňovaním princípu „obrany misie“ (*defence of the mission*), ktorý dával peacekeeperom väčšie právomoci, čo eventuálne viedlo k vyššiemu počtu obetí na strane pracovníkov. Zatiaľ čo v rokoch 1948-1990 zahynulo v mierových

⁴⁹ Liv Savstrom Müller, „The Development of UN Peacekeeping“ (BA Thesis, Malmo University, 2010),41.

misiách podľa oficiálnych dokumentov 398 peacekeeperov, v rokoch 1991-1995 to bolo už 456.⁵⁰

Aj keď mnoho odborníkov pojem tretia generácia mierových misií neuznáva, je ním označované obdobie od roku 2000, kedy bola publikovaná Správa Panelu pre mierové operácie. Na čele Panelu stál vtedajší alžírsky minister zahraničia Lakhdar Brahimi, ktorý v nej volal po jednoznačnej a stabilnej podpore zo strany členských štátov, pretože inak nebude možné úspešne zmierňovať napätie a eliminovať konflikty vo svete. Podľa Brahimiho je nutné vytvoriť efektívnejšie dlhodobé aj krátkodobé stratégie prevencie konfliktov a kompletne reformovať systém, v rámci ktorého sú financované a realizované mierové stratégie a aktivity.⁵¹

Pre peacekeeping tretej generácie je charakteristická robustnosť operácií a zaistenie (*human security*). To znamená, že dôraz sa kladie na ochranu civilistov a dôsledné rozlíšenie obetí od páchatel'ov. Avšak pri realizovaní mierových misií sa do úzadia dostal princíp neporušiteľnosti suverenity štátu, a ako vidno z povahy väčšiny konfliktov v priebehu posledných dvoch desaťročí, jednalo sa predovšetkým o vnútroštátne konflikty. Avšak aj nepokoje, ktoré majú čisto národný charakter a nepresahujú hranice jedného štátu sú dneska vnímané ako potenciálne ohrozenie medzinárodnej bezpečnosti, ktoré si zasluhujú intervenciu medzinárodného spoločenstva.⁵²

2.4. Súčasné problémy a zlyhania mierových misií

Najväčším zlyhaním OSN zostáva fakt, že len v malom počte konfliktov, kde boli modré prilby vyslané, sa podarilo nastoliť stabilnú politickú situáciu a trvalý mier. Za úspešné sa považujú napríklad misia v Kambodži (UNTAC a UAMIC), kde sa podarilo zrealizovať celonárodné slobodné voľby a odstrániť brutálnu vládu Červených Khmérovo, a taktiež na Haiti (UNMIH a MINUSTAH) a v Libérii (UNMIL). Svoj účel splnili aj operácie na Blízkom východe: misia v Izraeli (UNTSO) z roku 1948, ktorá pokračuje až dodnes a UNEF II, ktorá riešila spory na egyptsko-izraelskej hranici.

⁵⁰ Müller, „The Development of UN Peacekeeping“, 16.

⁵¹ United Nations General Assembly Security Council, „Comprehensive review of the whole question of peacekeeping operations in all their aspects“, (21 August, 2000), 2, http://www.un.org/en/ga/search/view_doc.asp?symbol=A/55/305 (stiahnuté 5.2.2016).

Je dôležité poznamenať, že vo všetkých vyššie uvedených prípadoch boli strany ochotné prijať politické kompromisy a podmienky mierových jednaní. Či už to bolo z vlastnej vôle alebo boli prinútení pod tlakom vojenských intervencií, ako tomu bolo napríklad v Libérii. Z toho jasne vidieť, že mierové jednotky plnia svoj účel predovšetkým v kontexte konfliktov, kde zo strany aktérov bolo prijaté nejaké riešenie. V prípade nevyriešených sporov, sú tieto jednotky skôr zdrojom problémov, než ich riešením.⁵³

Aj napriek množstvu reforiem a snahám o efektívnejší peacekeeping sa OSN stále nedarí odstrániť množstvo problémov ani vo vnútornej inštitucionálnej štruktúre, ani priamo v samotných misiách. Ako zdôrazňuje odborník na problematiku peacekeepingu Oldřich Bureš, OSN je akcieschopná len natoľko, nakoľko jej to dovoľia členské štáty. Aj napriek formálnej podpore mierových aktivít zo strany všetkých členov OSN, len málo z nich má záujem na aktívnej účasti v praxi. Príkladom takéhoto zlyhania bola misia v Rwande, kedy vzhľadom na rozsah a stupeň násilia konfliktu bolo potrebných oveľa viacej ozbrojených posíl.⁵⁴

Okrem nedostatočného počtu vojenského personálu profesor Bureš kritizuje aj problematiku a zdĺhavé nasadenie vojakov, kedy celý proces trvá zvyčajne štyri až päť mesiacov a zvyčajne kontingenty prichádzajú bez potrebného či nevyhovujúceho technického vybavenia. Tiež tu vyzdvihuje otázku schopností a výcviku jednotiek, kedy mnohí z vojakov nie sú dostatočne pripravení čeliť podmienkam, ktoré ich v týchto vysoko rizikových oblastiach čakajú. To je práve oblasť, v ktorej SVS môžu predstavovať najväčší prínos.⁵⁵

Problematiku nedostatočne kvalifikovaného personálu nielen medzi vojakmi ale aj expertmi, ktorí majú na starosti strategické plánovanie jednotlivých misií, dopĺňa komplikovaná spolupráca s regionálnymi organizáciami a bezpečnostnými zložkami. Po

⁵²Müller, „The Development of UN Peacekeeping“, 22.

⁵³Thomas W. Jacobson, *U.N. Peacekeeping: Few Successes, Many Failures, Inherent Flaws* (International Diplomacy & Public Policy Center, LLC, 2012): 2, http://www.idppcenter.com/UN_Peacekeeping_Failures.pdf (stiahnué 10.3.2016).

⁵⁴Bureš, *United Nations Peacekeeping: Bridging the Capabilities – Expectations gap* (Saarbrücken: VDM Verlag Dr. Muller, 2008), 104.

⁵⁵Ibid., 104.

tom, čo OSN splní svoju misiu a krajinu opustí, mala by za sebou zanechať politicky stabilné podmienky so spoľahlivou bezpečnostnou štruktúrou.⁵⁶

Pokiaľ by sme bližšie analyzovali jednotlivé operácie, v ktorých je OSN ostro kritizovaná za nezvládnutie situácie, narazili by sme na podobnú sériu chýb opakujúcu sa v každej misii. Tragédia v Somálsku medzi rokmi 1992 až 1994 priniesla smrť 25 pakistanských vojakov a 18 amerických, výsledkom čoho bolo stiahnutie amerických jednotiek a silnú reštriktívnu politiku USA voči peacekeepingovým misiám OSN. Podobne masaker v Rwande, kedy nevhodne zvolený strategický postup operácie a ignorovanie politického kontextu celého konfliktu zo strany OSN, vyústil do vyvraždenia približne 800 000 Tutsiov a umiernených Hutuov. Takto by sa dalo pokračovať s tragédiami v Bosne, Darfure, Kongu, Sierra Leone či krvavým stretom na izraelsko-libanonskej hranici.⁵⁷

V súčasnosti je Oddelenie mierových operácií (DPKO) jedným z najdrahších departmentov v rámci OSN s rozpočtom 9 miliárd amerických dolárov na rok 2015 a personálom, ktorý tvorí vyše 120 000 vojakov a policajtov rozmiestnených v 16 krajinách. Jedná sa o značný nárast rozpočtu na misie v porovnaní s rokom 1991, kedy čiastka činila len 490 miliónov amerických dolárov. Ide samozrejme o logický vývoj, nakoľko dĺžka a robustnosť misií expandovala. Napríklad jednotlivé misie v Demokratickej republike Kongo, Sudáne či Darfure si vyžadujú ročne viac než jednu miliardu amerických dolárov, a podobný rozpočet je potrebný aj v Stredoafrickej republike a Mali. Najdrahšou misiu mimo afrického kontinentu je Haiti s rozpočtom vyše 500 miliónov amerických dolárov.⁵⁸

Ako už bolo spomenuté, najrozhodujúcejším faktorom nie sú len finančné zdroje, ale predovšetkým tie ľudské. Nevôľa mnohých členských krajín poskytovať svojich vojakov na misie je zatiaľ kompenzovaná Indiou, ktorá poslal na misie najväčší počet vojenských síl zo všetkých krajín – 180 000 ľudí v rámci 49 misií. Ďalšími krajinami, ktoré pravidelne uvoľňujú svoje jednotky sú Bangladéš, Rwanda a Nigéria. Mnohí tento fakt kritizujú a argumentujú tým, že bohaté krajiny zodpovedajúce za

⁵⁶Patterson, *Privatising Peace: A Corporate Adjunct to United Nations Peacekeeping and Humanitarian Operations*, 27-28.

⁵⁷Jacobson, *U.N. Peacekeeping: Few Successes, Many Failures, Inherent Flaws*, 3.

⁵⁸United Nations Peacekeeping Operations, Fact Sheet (31 January 2016), <http://www.un.org/en/peacekeeping/documents/bnote0116.pdf> (stiahnuté 18.1.2016).

rozhodnutia Rady bezpečnosti tak selektívne posielajú na misie vojakov z ľudnatých a chudobných krajín.⁵⁹

Práve stály predstaviteľ Indie pri OSN vyjadril nesúhlas s tým, že mierové misie OSN by sa začali používať ako nástroj boja proti terorizmu či ozbrojeným skupinám. Mukerji na zasadaní Valného zhromaždenia v októbri 2015 zdôraznil, že misie by mali stále vychádzať zo základných princípov ako je súhlas všetkých strán konfliktu, nestrannosť a použitie sily len v prípadoch sebaobrany.⁶⁰

Je preto otázne, nakoľko je alternatíva angažovania vojenských súkromných spoločností v misiách OSN prijateľná pre členské štáty s tradičnejšími názormi v medzinárodnej politike, ktoré nemajú záujem na budovaní mieru ozbrojenou silou. Ako bude podrobnejšie analyzované v nasledujúcej kapitole, SVS by ako nešťatní aktéri pôsobili v nestabilných oblastiach, čo prináša mnohé riziká.

2.5. Militarizácia peacekeepingu

Zlyhania vyššie uvedených mierových misií majú spoločné to, že peacekeeperi neboli schopní poskytnúť adekvátnu ochranu civilistom. Paradoxne je zaisťovanie bezpečnosti civilistov jedným z hlavných cieľov mierových misií a v súčasnosti jedna z najzložitejších úloh, ktorým musí DPKO čeliť. Zároveň sa jedná o veľmi dôležitý aspekt, na základe ktorého sa humanitárne intervencie odlišujú od tých vojenských. Teda bez princípu ochrany civilistov by mohlo v mnohých prípadoch ísť len o ozbrojený zásah medzinárodného spoločenstva.⁶¹

V oficiálnych dokumentoch OSN je princíp bezpečnosti civilistov označovaný za fundamentálny v procese zaisťovania politického mieru a budovania legitímnej vlády. Stabilné politické podmienky nie sú možné, pokiaľ v krajine nebude úplne odstránené násilie na civilistoch a porušovanie ľudských práv.⁶² Je to základný pilier,

⁵⁹Chris McGreal, „What’s the point of peacekeeping when they don’t keep the peace?“, *The Guardian*, 17. septembra 2015.

⁶⁰„To Strengthen United Nations Peace Operation, General Assembly Urges Replacing Template Approaches with Targeted Efforts, Tailored Mandates, Focus on Dialogue“, United Nations Meetings Coverage And Press Releases, <http://www.un.org/press/en/2015/ga11703.doc.htm>.

⁶¹Daniel H. Levine, *The Morality of Peacekeeping* (Edinburgh: Edinburgh University Press, 2014), 215.

⁶²Victoria Holt and Glyne Taylor, *Protecting Civilians in the Context of UN Peacekeeping Operations: Successes, Setbacks and Remaining Challenges* (New York: United Nations, 2009), 22,

ktorý legitimizuje každú mierovú operáciu a pokiaľ OSN bude mať aj naďalej ťažkosti so zaistovaním ochrany civilistov, je len veľmi malá pravdepodobnosť, že oficiálne mierové jednania a dohody tento problém vyriešia. Užšia spolupráca so SVS v tejto oblasti môže predstavovať jedno z riešení, ako to bude podrobnejšie analyzované v tretej kapitole.

Mnoho odborníkov varuje, že SVS by znamenali pre peacekeeping stratu neutrality a princípu nestrannosti, nakoľko sa podľa nich jedná o neštátneho aktéra s vojenským charakterom, ktorý nemá za cieľ ochranu civilistov, ale profit. Avšak zmieňovaná Brahimiho správa veľmi jasne hovorí o potrebe reformy a revitalizácie mierových misií, zároveň odporúča koncept „robustného“ peacekeepingu, čo v praxi znamená militarizovanejší prístup a adekvátne užívanie sily. To by malo slúžiť ako prostriedok na zastavenie, respektíve eliminovanie násilných útokov zo strany teroristov a agresorov. V súčasných podmienkach sa preto koncept robustného peacekeepingu javí ako vhodnejší mechanizmus na zastavenie násilia a ochrany civilistov.⁶³ Mierové jednotky a modré prilby OSN sa ukazujú ako problémový nástroj s veľkými nedostatkami na realizovanie tohto typu operácií, a ako už bolo spomenuté v prvej kapitole, SVS sa javia byť najvhodnejšou alternatívou.

Z predchádzajúcej podkapitoly je jasne vidno, že mierové misie sú realizované prevažne v zrútených štátoch, kde absentuje funkčný právny poriadok spolu s neschopnosťou centrálnej vlády zastaviť porušovanie ľudských práv, čo postupne vedie k humanitárnej katastrofe. V mnohých z nich sa jedná o konflikty, ktorých sa zúčastňujú viaceré ozbrojené skupiny či rebeli, ktorí v boji používajú teroristické taktiky a ich cieľom sú predovšetkým civilisti. Takéto podmienky si vyžadujú zo strany OSN veľmi dobrú pripravenosť veľkých kontingentov s adekvátnym výcvikom a technickým vybavením. Zároveň si takýto typ konfliktov vyžaduje iný prístup, než je tradičný peacekeeping, ktorý sa v praxi ukazuje ako neadekvátny a nepostačuje na zaistenie ochrany civilistov.⁶⁴

http://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/B752FF2063E282B08525767100751B90-unocha_protecting_nov2009.pdf.

⁶³ Kofi Nsia-Pepira, *UN Robust Peacekeeping: Civilian Protection in Violent Civil Wars* (Basingstoke, UK: Palgrave MacMillan, 2014), 49-50.

⁶⁴ *Ibid.*, 50-51; Charakteristikou tradičného peacekeepingu je užívanie sily len v prípade sebaobrany, kontingenty sú vybavené typmi malých a ľahkých zbraní, okrem pozorovateľov sú prítomné teda aj ozbrojené jednotky, avšak misie sa nezúčastňujú väčšie štáty (napríklad štáty BR OSN).

Nakoľko je koncept robustného peacekeepingu v rozpore s princípom neustrannosti a neutrality je predmetom rozsiahlejšej analýzy. Pokiaľ je cieľom OSN realizovať misie efektívnejšie so schopnosťou čeliť komplexným bezpečnostným hrozbám, bolo by vhodné viesť otvorenú diskusiu od dopĺňaní kontingentov a nasadzovaní SVS. Aké výhody a prípadné riziká z takejto spolupráce vyplývajú je bližšie analyzované v nasledujúcej kapitole.

3. Možnosti angažovania SVS v mierových misiách OSN

Ako už bolo naznačené v predchádzajúcej kapitole, mierové misie v súčasnosti trpia vážnymi nedostatkami a aj napriek snahám OSN o zefektívnenie peacekeepingu, vo výsledku k žiadnemu zásadnému zlepšeniu nedošlo. Aj to je dôvod, prečo veľa bezpečnostných špecialistov navrhuje vo väčšej miere využívať služby práve súkromných bezpečnostných spoločností (SBS) ako jednu z alternatív na vytvorenie stabilných mierových podmienok. Nejedná sa pritom len o teoretické analýzy, ale konkrétne príklady z praxe ponúka aj prípad zo Sierra Leone či mnohých iných operácií nielen na africkom kontinente, ale aj v Európe.⁶⁵

Nakoľko peacekeeping zahŕňa obrovské množstvo aktivít, bolo by chybné domnievať sa, že súkromný sektor zasahuje do každej jednej oblasti. Znovu je veľmi dôležité zdôrazniť, že mierové misie sú realizované prostredníctvom diplomatických, civilných a vojenských prostriedkov, a to na základe princípov Charty OSN. SBS preto nikdy absolútne nenahradia mierové jednotky OSN už len z toho dôvodu, že nedisponujú žiadnou politicko-diplomatickou silou.⁶⁶

Odborník na danú oblasť, Sean McFate tvrdí, že práve OSN môže najviac ovplyvniť smer vývoja súkromného bezpečnostného sektoru, a to konkrétne v oblasti peacekeepingu. V takom prípade je ale nutné vytvoriť skutočne transparentný mechanizmus, ktorý by stanovil akési licenčné/ registračné kritériá pre jednotlivé SBS, a zároveň by bol zostavený zoznam klientov, na ktorých by sa vzťahovali obmedzenia vo využívaní služieb SBS. To by sa mohlo týkať napríklad štátov, na ktoré OSN uvalilo

⁶⁵ Bureš, *United Nations Peacekeeping: Bridging the Capabilities-Expectations Gap*, 127.

⁶⁶ Christopher Kinsey, „The Role of Private Security Companies in Peace Support Operations: An Outcome of the Revolution in Military Affairs and the Transformation in Warfare“, in *The*

sankcie. Ďalej by takýto mechanizmus zahrňoval zavedenie štandardov v oblasti tréningu, bezpečnosti a konkrétnych postupov priamo v operáciách. Nakoľko sa jedná o obchodné subjekty, sú potrebné regulácie aj pri uzatváraní kontraktov, pravidelné audity a iné systémy finančnej kontroly.⁶⁷

Vyššie uvedené kroky by tak mohli do súkromného bezpečnostného sektoru vniesť potrebnú transparentnosť a prehľadnosť všetkých činností firiem. Práve to sú jedny z hlavných atribútov, ktoré by mohli do veľkej miery dopomôcť k prijatiu SBS ako jedného z dominantných aktérov pri realizovaní mierových misií. Veľa členských štátov stále odmieta uznať rozdielnosť medzi žoldnieri a konceptom SBS, pričom zároveň protestujú proti zaťahovaniu ďalšieho neštátneho aktéra do konfliktov, ktoré sú už aj tak dosť komplikované a nejasné.⁶⁸

Aj keď je peacekeeping dominantným znakom OSN, existujú aj ďalšie organizácie a bilaterálne dohody, ktoré zabezpečujú humanitárnu pomoc prostredníctvom mierových operácií. Mnohé z nich vo svojej praxi taktiež využívajú služby SBS práve dôvodu ich efektivity, technickej vybavenosti a pripravenosti na náročné bezpečnostné podmienky. Humanitárne organizácie musia čeliť komplexným bezpečnostným rizikám v prostredí, ktoré si vyžadujú trénovaný a ozbrojený personál. Taktiež vnímanie humanitárnych pracovníkov ako neutrálnej zložky v konflikte sa v posledných rokoch zmenilo a často dochádza k útokom na samotný personál. Pre mnohé z nich je preto outsorsing v podobe využívania SBS nevyhnutnosťou.⁶⁹

Ďalším príkladom sú aj vládne kontrakty v rámci medzinárodných misií. Napríklad spoločnosť MPRI (*Military Professional Resources Inc.*) bola najatá vládou USA, v rámci mierovej operácie UNPROFOR v rokoch 1992-95, na monitorovanie srbskej hranice s cieľom zabrániť ilegálnemu pašovaniu zbraní bosniackym Srbom do Bosny a Hercegoviny. Podobne využila americká vláda aj služby spoločnosti *DynCorp* v roku 1998 na verifikačnej misii OBSE v Kosove (*Kosovo Verification Mission*), kedy

Transformation of the World of War and Peace Support Operations ed. Kobi Michael et al. (Westport: Prager Security International, 2009), 147.

⁶⁷ McFate, *The modern mercenary: private armies and what they mean for world order* (New York: Oxford University Press), 164.

⁶⁸ Kinsey, „The Role of Private Security Companies in Peace Support Operations: An Outcome of the Revolution in Military Affairs and the Transformation in Warfare“, 147.

⁶⁹ Patterson, *Privatising peace: a corporate adjunct to United Nations peacekeeping and humanitarian operations*, 72.

sa USA miesto poskytnutia amerických vojakov rozhodlo pre subkontrakting expertov a inšpektorov zo súkromnej spoločnosti.⁷⁰

OSN v súčasnosti disponuje takzvanou *Common Supply Database* (UNCSD), čo je register všetkých „dodávateľov“ z rôznych odvetví, ktorí nejakým spôsobom spolupracujú s OSN, či už v rámci misií alebo iných programov a tendrov. Globálny trh vytvorený OSN vytvára obrat približne 4.6 miliardy amerických dolárov ročne pre všetky typy tovarov a služieb. Pre súkromný sektor predstavuje registrácia v systéme UNCSD jediný spôsob, akým môže svoje služby a produkty ponúknuť všetkým inštitúciám OSN.⁷¹

3.1. Konkrétne príklady nasadenia SVS

Aj napriek tomu, že neexistuje jednotný prístup a koherentná politika OSN voči súkromným vojenským spoločnostiam, faktom zostáva, že od začiatku 90.rokov sú využívané vo väčšine operácií. SVS ponúkajú totiž služby, ktoré úzko súvisia s kľúčovými aktivitami a úlohami OSN, a zároveň dokážu efektívne doplniť nedostatok personálu. V niektorých prípadoch sa jedná o operačné aktivity, ktoré môžu byť členskými štátmi vnímané citlivo, ako napríklad spravodajská služba, získavanie tajných informácií a satelitná komunikácia. V takýchto situáciách je outsorsing vnímaný väčšinou pozitívne.⁷²

Na takéto účely boli v rokoch 1999-2000 v misii INTERFET vo Východnom Timore využívané spoločnosti *Defence System Limited* a *DynCorp*, ktoré zabezpečovali aj logistickú podporu. Podobne tomu bolo aj na misii OSN v Angole, kde mala súkromná spoločnosť získavať tajné informácie ohľadom politickej strany zapletenej v ilegálnom obchode so zbraňami. Ďalšie príklady v rámci afrických misií, kde OSN outsorsovalo služby v oblasti transportu, logistiky, osobnej ochrany a tréningu, predstavujú regionálne operácie v Sierra Leone, Libérii, Nigérii či Kongu.⁷³

⁷⁰ Bureš, *United Nations Peacekeeping: Bridging the Capabilities-Expectations Gap*, 127.

⁷¹ *Ibid.*, 127-128.

⁷² Åse Gilje Østensen, *UN Use of Private Military and Security Companies: Practices and Policies* (Geneva: DCAF, 2011), 5, www.dcaf.ch/content/download/.../ssr_paper3.pdf (stiahnuté 3.4.2016).

⁷³ Azeez O Olaniyan, „Unorthodox peacekeepers and responses in Africa“, in *From market for force to market for peace: Private military and security companies in peacekeeping operations*, ed. Sabelo Gumedze et al., (November 2011), 9, <http://www.issafrica.org/uploads/Mono183.pdf> (stiahnuté 5.4.2016).

Vo všetkých uvedených operáciách sa jednalo o čiastočný outsourcing, takže SVS len dopĺňali modré baretý a slúžili len ako podporná zložka. Avšak existujú prípady, kedy OSN zvažovalo kompletne využitie súkromnej spoločnosti na celkové realizovanie a zabezpečenie misie. Konkrétne v roku 1994 Bezpečnostná rada OSN vyjadrila obavy zo situácie, ktorá vznikla vo východnom Zaire (dnes Demokratická republika Kongo). Jeden z utečeneckých táborov sa dostal po kontrolu Hutuov, čo predstavovalo veľkú bezpečnostnú hrozbu pre stabilitu v regióne. Mnohí, vrátane Kofiho Annana, presadzovali nasadenie SVS, ktoré by zabezpečili kontrolu nad táborom. Do úvahy pripadalo aj nasadenie vtedy existujúcich EO alebo *Sandline*. OSN sa nakoniec rozhodlo najat' zairské policajné kontingenty, a toto rozhodnutie sa v konečnom dôsledku ukázalo chybné, nakoľko lokálnej polícii chýbal tréning a nedokázali situáciu v tábore zvládnuť. Pokračujúce násilie a nepokojná situácia vo východnej časti DRK prinútila Oddelenie pre operácie na udržanie mieru (DPKO) znovu zvážiť nasadenie SVS, ktoré by zabezpečili humanitárny koridor. K dohode nedošlo kvôli nevyriešenej finančnej otázke.⁷⁴

Najlepšie porovnanie efektivity intervencií SVS a medzinárodných jednotiek poskytuje konflikt v Sierra Leone. Medzi rokmi 1995-2000 sa v tomto africkom štáte uskutočnili celkovo štyri vojenské intervencie, ktorých úspešnosť sa od seba značne líšila. Výsledky ukazujú, že intervencie realizované SVS boli úspešnejšie, a to aj vďaka ich unitárnej štruktúre, elitnému tréningu a schopnosti zhromaždiť relevantné spravodajské informácie. V misii sa SVS snažila predovšetkým o rýchle a efektívne riešenie s jasným strategickým plánom, nakoľko všetky tieto atribúty neskôr rozhodujú o tom, či daná spoločnosť dostane ďalšie lukratívne kontrakty a bude schopná konkurencieschopnosti na veľkom trhu so SVS.⁷⁵

Od marca 1995 do januára 1996 trvalo operovanie *Executive Outcomes* na území Sierra Leone na objednávku hlavy štátu, Valentina Strassera. Jednalo sa o kontrakt vo výške 15 miliónov amerických dolárov pričom EO mali za úlohu získať pre centrálnu vládu ekonomicky dôležité časti krajiny, konkrétne mesto Freetown a niekoľko diamantových dolov na východe Sierra Leone. V tej dobe mala spoločnosť EO väčšinu

⁷⁴ Bureš, *United Nations Peacekeeping: Bridging the Capabilities-Expectations Gap*, 128.

svojich vojakov stále na území Angoly, kde si ich podobne najala vláda v boji proti rebelom. Aj napriek tomu bola spoločnosť schopná v priebehu týždňa vyslať do ďalšieho štátu svoj personál a v krátkom čase vytlačiť RUF (Jednotný revolučný front) z Freetownu. Neskôr vláda poverila EO vytrénovaním približne 150 vojakov národnej armády a tzv. Kamajorov, miestnych lovcov. Tí boli po výcviku sformovaní do Civilnej obrannej jednotky (CDF), ktorá mala zabezpečiť ochranu obyvateľstva na lokálnej úrovni pre rebelmi z RUF.⁷⁶

Za krátku dobu intervencia EO dokázala značne oslabiť vojenskú pozíciu RUF a vytvoriť v Sierra Leone natoľko stabilné podmienky, aby boli realizované demokratické voľby a uzavretá mierová dohoda medzi lídrom RUF a centrálnou vládou. Avšak kvôli tlaku zo strany medzinárodnej komunity bol do zmluvy zapísaný doplnok, ktorý požadoval okamžitý odchod všetkých zahraničných vojenských jednotiek z územia krajiny. EO upozorňovali, že takýto krok môže viesť k puču, čo sa po ich odchode aj udialo a vojenská junta spolu s RUF obnovili násilie v krajine.⁷⁷

Mierová misia vedená OSN od októbra 1999 do decembra 2005, UNAMSIL, nedokázala zabezpečiť žiaden progres, ktorý by zabezpečil krajine stabilitu. Misia bola poznačená krvavými incidentmi, ktoré si vyžiadali obeť na strane jednotiek OSN a v radoch peacekeeperov. RUF sa snažilo o násilné odzbrojenie mierových síl a útoky sa naďalej stupňovali po tom, čo sa OSN rozhodlo o zvýšení počtu personálu. Dôsledkom neustáleho sa zhoršovania podmienok a neschopnosti OSN zabezpečiť ochranu vlastným jednotkám, mnohé členské štáty začali sťahovať svojich vojakov, medzi prvými India a Jordánsko. Do konfliktu sa preto rozhodla zasiahnuť Veľká Británia, ktorá do Sierra Leone vyslala elitné jednotky britskej armády.⁷⁸

⁷⁵ Leslie Hough, „A study of pecekeeping, peace-enforcement and private military companies in Sierra Leone“ *African Security Review*, Vol. 16 No. 4 (1. Decembra 2007): 8, <https://www.issafrica.org/uploads/16NO4HOUGH.PDF> (stiahnuté 1.4.2016).

⁷⁶ *Ibid.*, 10-11.

⁷⁷ James Davis, *Fortune's Warriors: Private Armies and the New World Order* (Vancouver: Douglas and McIntyre, 2002), 145-146.

⁷⁸ Larry J. Woods, Timothy R. Reese, *Military Interventions in Sierra Leone: Lessons From a Failed State: The Long War Series Occasional Paper 28* (CreateSpace Independent Publishing Platform, 2012), 76-77.

3.2. Výhody vyplývajúce z angažovania SVS v misiách OSN

Z konkrétnych príkladov z praxe, ktoré boli uvedené v predchádzajúcej podkapitole, je možné definovať konkrétne oblasti, kde by spolupráca medzi súkromnými vojenskými spoločnosťami a OSN mohla priniesť pozitívne výsledky. Je to napríklad spravodajská služba (*intelligence*), post-konfliktná stabilizácia krajiny a rekonštrukcia, humanitárna a rozvojová asistencia a reforma súkromného bezpečnostného sektoru (*security sector reform*).

Je veľmi dôležité zdôrazniť fakt, že pojem „špionáž“ alebo spravodajská služba, je vo vládnom a privátnom sektore chápaný rozdielne. Zatiaľ čo vládne spravodajské služby považujú informácie získané týmto spôsobom za tajné, privilegované a prístupné len určitým osobám, súkromný sektor zastáva odlišný postoj. Informácie, ktoré získali špionážou, sa snažia využiť na zostavenie operačných stratégií a prostredníctvom analýz z nich vytvoriť čo najužitočnejšie a praktické poznatky. Teda na rozdiel od vládneho sektora, pre SVS je to otvorený zdroj a deklasifikovaná informácia.⁷⁹

V súvislosti s mierovými misiami a spravodajskou službou sa SVS nachádzajú vo výhode v porovnaní s inými neštátnymi aktérmi operujúcimi v zóne konfliktu. Personál SVS tvoria väčšinou bývalí vojaci, ktorí majú skúsenosti so špionážou a zároveň sú schopní získať od lokálneho obyvateľstva dodatočné informácie, nakoľko sa súkromné spoločnosti snažia o formovanie bližších kontaktov s miestnymi. Kladenie veľkého dôrazu na adaptáciu operujúcej zložky v danej krajine je dôležité nielen z hľadiska efektivity misie, ale aj z hľadiska zaistenia eliminovania bezpečnostných rizík zo strany miestnych.⁸⁰

Operovanie SVS v Iraku je jednou z ukážok efektívneho zhromažďovania informácií. Súkromné spoločnosti boli schopné komunikovať s miestnym obyvateľstvom, fungovať mimo Zelenej zóny a objektívne zhodnotiť získané informácie. Toto všetko je veľmi dôležité aj pre celkové fungovanie mierových misií,

⁷⁹ Dominick Donald, „Private security companies and intelligence provision“, in *Private Military and Security Companies: Ethics, Policies and Civil-Military Relations*, ed. Andrew Alexandra et al. (London: Routledge, 2008), 132-133.

⁸⁰ Kinsey, „The Role of Private Security Companies in Peace Support Operations: An Outcome of the Revolution in Military Affairs and the Transformation in Warfare“, 150.

kde je často problémom efektívna komunikácia a zdieľanie informácií dôležitých pre ďalší postup.⁸¹

V prípade OSN sa jedná o citlivú tému, avšak adekvátne a spoľahlivá spravodajská podpora je nutná ako pre vojenských, tak aj pre politických analytikov. Najproblematickejším faktorom v tejto oblasti je definícia termínu spravodajská služba, respektíve špionáž, ktoré vyvolávajú negatívne konotácie. V kontexte fungovania OSN je to niečo, čo nie je v súlade s princípmi transparentnosti a nestrannosti organizácie, na základe ktorých funguje. Tradičný prístup považuje tajnú spravodajskú činnosť za ilegálnu a v rozpore so systémom, preto sa preferuje používanie iných, neutrálnejších, termínov.⁸²

Získavanie tajných a relevantných informácií predstavuje strategickú výhodu, vďaka ktorej je možné zostaviť dlhodobjšie predikcie a vyhnúť sa tak nečakaným útokom v nestabilnom prostredí. V súčasnosti sa mierové misie potýkajú s komplexným etnickým, sociálnym a kultúrnym prostredím, kde je čím ďalej tým ťažšie zistiť, kto predstavuje skutočné riziko. A práve tu by SVS mohli predstavovať najväčší prínos pre úspešnejší peacekeeping OSN a dlhodobjšie riešenie konfliktov.⁸³

Druhou oblasťou je samotná humanitárna a rozvojová pomoc. Zvyšujúci sa počet humanitárnych operácií si vyžaduje aj väčšiu kapacitu mierových síl, ktoré dokážu byť neustále k dispozícii. Ako už bolo spomenuté v druhej kapitole, OSN má v súčasnosti problém s nedostatkom kvalifikovaného personálu, ktorý by bol pripravený na okamžité nasadenie do terénu. Nie je schopná realizovať a následne kontrolovať veľké misie, výsledkom čoho je krízový stav, v ktorom sa momentálne peacekeeping nachádza. Zlyhanie OSN v Rwande v roku 1994 je toho dôkazom. Na margo tragédie sa Kofi Annan vyjadril, že keď OSN nutne potrebovalo dobre vycvičených vojakov, ktorí by dokázali rozoznať bojovníkov od nevinných utečencov v tábore, on sám zvažoval angažovanie SVS vo Rwande.⁸⁴

⁸¹ Kinsey, „The Role of Private Security Companies in Peace Support Operations: An Outcome of the Revolution in Military Affairs and the Transformation in Warfare“, 151.

⁸² Gustavo Diaz, „Intelligence at the United Nations for Peace Operations“ (UNISCI Discussion Papers, January 2007), 26, <https://www.ucm.es/data/cont/media/www/pag-72528/Gustavo13a.pdf> (stiahnuté 6.4.2016).

⁸³ Ibid., 29.

⁸⁴ Victor-Yves Ghelabi, „The United Nations and the Dilemma of Outsourcing Peacekeeping Operations“ (Geneva: DCAF, 2006), 223-224,

Jedná sa o najkontroverznejšiu oblasť angažovania SVS, nakoľko humanitárna pomoc a asistancia je stále primárne realizovaná nevládnymi organizáciami a OSN. Existujú dve potenciálne prístupy, ktoré rozlišujú v akom rozsahu by SVS humanitárnu pomoc poskytovali. Tým prvým je priame a kompletne zabezpečovanie rozvojovej pomoci, ktoré je v súčasnosti väčšinou v kompetenciách nevládných organizácií. Aj keď tzv. *hard security* v rámci misií je stále výsadou vojenského personálu, zodpovednosť za bezpečnosť ľudí (*human security*) bola presunutá na nevládne organizácie. Tie však nie sú schopné zaručiť adekvátnu ochranu personálu a zaistiť bezpečnosť v náročných podmienkach, ako to bolo napríklad v Iraku, kde túto zodpovednosť bola nútená prevziať dočasná koalíčná správa (CPA). Druhou možnosťou je čiastočná koordinácia humanitárnych projektov.⁸⁵

Využívanie SVS v tomto kontexte predstavuje aj ďalšiu výhodu, ktorá je vnímaná kontroverznejšie, a tou je zámerný prenos rizika z medzinárodných organizácií na súkromné spoločnosti (*intentional transfer of risk*). Komplexnosť prostredia a bezpečnostné vákuum si aj napriek snahe OSN poskytnúť maximálnu ochranu svojmu personálu, vyžiadali obeť, ktoré členské štáty považujú veľakrát za dôvod stiahnutia svojich zložiek z misií. Na strane druhej, straty na životoch personálu SVS sú v spoločnosti vnímané pragmatickejšie. Nakoľko sa jedná o firmy, ktoré svojich zamestnancov pripravujú na náročné podmienky a v operáciách počítajú v vysokým bezpečnostným rizikom.⁸⁶

Post-konfliktná stabilizácia a rekonštrukcia krajiny je oblasť, v ktorej sú SVS využívané najčastejšie a väčšinou úspešne. Medzinárodná komunita si začína uvedomovať, že súkromný sektor by nemal byť len integrálnou súčasťou medzinárodných intervencií, ale aj participovať na rekonštrukcii štátu po uzavretí prímeria. Peace building musí začať ihneď po ukončení bojov, inak hrozí, že násilie bude rýchlo obnovené, ako tomu bolo aj v prípade Sierra Leone a v mnohých iných misiách. Je preto potrebná demobilizácia a reintegrácia bývalých bojovníkov, znovu

http://mercury.ethz.ch/serviceengine/Files/ISN/116063/ichaptersection_singledocument/85b16249-4445-4016-9de5-bd0432cb5060/en/11.pdf (stiahnuté 5.4.2016).

⁸⁵ Kinsey, „The Role of Private Security Companies in Peace Support Operations: An Outcome of the Revolution in Military Affairs and the Transformation in Warfare“, 153.

⁸⁶ Steven L. Schooner, Collin D. Swan, „Deda Contractors: The Un-Examined Effect of Surrogates on the Public's Casualty Sensitivity“, George Washington Law Faculty Publications and Other Works (2012), 10,

umiestnenie utečencov a vnútorne presídlených osôb, odstránenie nášľapných mín, obnovenie infraštruktúry, železničných spojení, telekomunikácií, energického zásobovania a podobne. Na to je potrebný veľký tím špecialistov a odborníkov, ktorý musí OSN z veľkej časti outsourcovať.

Mierové misie nie sú krátkodobá záležitosť a stabilizácia krajiny si vyžaduje dlhší čas. Napríklad operácia UNOSOM II v Somálsku zlyhala primárne na tom, že členské štáty sa rozhodli pre stiahnutie mierových síl ešte predtým, než bola znovuvybudovaná pevná štátna štruktúra. Humanitárna katastrofa bola zapríčinená práve nechotou ostatných štátov poskytnúť väčší počet jednotiek, a taktiež nepripravenosťou na tak rozsiahly peacekeeping. V takýchto prípadoch OSN nemá inú možnosť, len sa spoliehať na súkromných kontraktorov, ktorí musia následne prevziať kompletnú koordináciu misie.⁸⁷

Outsourcing v kontexte post-konfliktnej stabilizácie a rekonštrukcie predstavuje pre OSN spôsob, akým zredukuje náklady na misiu. Ďalej si takýmto spôsobom môže zvoliť expertov z každej oblasti, či už sa jedná o technickú podporu alebo odstraňovanie mín. Taktiež má OSN možnosť vybrať si špecialistov na základe skúseností z konkrétneho regiónu, takže sa bude jednať o ľudí, ktorí sú oboznámení s terénom, miestnym obyvateľstvom a kultúrou, čo je pre výsledný úspech operácií veľmi dôležité.⁸⁸

Okrem efektívnosti SVS, ktorá je zdôrazňovaná vo vyššie uvedených oblastiach, je potrebné brať do úvahy aj finančnú stránku využívania súkromných spoločností. V druhej kapitole práce, bola predstavená problematika komplexnosti mierových misií a náročnosť nielen na ľudské, ale aj finančné zdroje. Na základe dát a dostupných informácií je možné predpokladať, že väčšia angažovanosť SVS v peacekeepingu by OSN priniesla aj možnosť zníženia nákladov na mierové misie.

⁸⁷http://scholarship.law.gwu.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1058&context=faculty_publications (stiahnuté 5.4.2016).

⁸⁷Stephen Wittels, „From Dogs of War to Soldiers of Peace: Evaluating Private Military and Security Companies as a Civilian Protection Force“ in *Journal of Military and Strategic Studies*, Volume 12 (Spring 2010): 142-143, <http://jmss.org/jmss/index.php/jmss/article/view/314/335> (stiahnuté 25.3.2016).

⁸⁸Blake W. Mobley, „Outsourcing Post-conflict Operations: Designing a System for Contract Management and Oversight“ in *Journal of Public and International Affairs*, Volume 15 (Spring 2004): 23-25, <https://www.princeton.edu/jpia/past-issues-1/2004/2.pdf> (stiahnuté 2.4.2016).

V súčasnosti musí OSN *de facto* dotovať jednotky z chudobných krajín aby bolo vôbec možné realizovať peacekeeping. Štandardná čiastka činí približne tisíc amerických dolárov mesačne na jedného vojaka. Medzi dvanástich najaktívnejších poskytovateľov personálu asa pritom radia krajiny ako Pakistan, Bangladéš, Nigéria, Rwanda, Etiópia či Egypt. V porovnaní so sumou sedemdesiat amerických dolárov, čo je priemerná mzda pakistanského vojaka, sa jedná o vysoké finančné náklady. K tomu je ďalej potrebné vziať do úvahy finančné náhrady za vlastné vybavenie, ktoré si vojak priniesie, či tréning kompletne hrazený OSN.⁸⁹

Tento problém najlepšie ilustrujú už zmienené misie v Sierra Leone. Zatiaľ čo celkové mesačné výdavky EO činili približne 1.19 milióna amerických dolárov, rozpočet OSN dosiahol na mesiac 19.4 milióna amerických dolárov. Podobne je to s výdavkami na personál, ktoré podľa dostupných zdrojov vyšli EO na 71 429 amerických dolárov, OSN utratila až 108 756 amerických dolárov. Rovnako dĺžka trvania misií poukazuje aj na lepšiu efektivitu súkromnej spoločnosti, ktorá pôsobila v Sierra Leone 24 mesiacov, na rozdiel od OSN, ktorá v krajine operovala až 74 mesiacov. Vyššie náklady ani rozsiahlejšia operácia pritom neprispeli k trvalému mieru a nezabezpečili stabilnú politickú situáciu v krajine.⁹⁰

Prvé tri oblasti ukazovali hlavne na výhody, ktoré môže priniesť spolupráca so SVS hlavne pre OSN. Avšak pre súkromný bezpečnostný sektor má užšie partnerstvo a kooperácia s OSN taktiež veľký význam. *Security sector reform* (SSR) predstavuje firmy, ktoré vládám a medzinárodným organizáciám ponúkajú profesionálny tréning armády, polície, hraničnej stráže, civilný vojenský tréning a výcvik mierových síl.⁹¹ Niektoré firmy sa špecializujú len na jednu určitú oblasť, iné pokrývajú viacero z nich. V nestabilných štátoch koncept SSR nastupuje v momente, keď vládne bezpečnostné štruktúry v štáte prestávajú fungovať, respektíve začínajú hrubo porušovať ľudské

⁸⁹ Elizabeth Dickinson, "Soldiers of Misfortune," *Foreign Policy* No. 172 (May/June 2009), 40.

⁹⁰ J. F. Lawyer, "Military Effectiveness and Economic Efficiency in Peacekeeping: Public Versus Private" in *Oxford Development Studies*, Volume 33, Issue 1 (2005): 102-103.

⁹¹ Medzinárodné organizácie (MO) narábajú s pojmom rôzne. OECD napríklad používa termín *security system reform* a UNDP zase *justice and security sector reform*, čo zároveň vystihuje aj rozdielne prístupy MO. OECD preferuje systém pred sektorom aj z toho dôvodu, že chce predísť akýmkoľvek vojenským konotáciám. UNDP pridáva slovo *justice* aby zdôraznila dôležitosť procesu v kontexte spravodlivosti a vyhla sa tak spájaniu justície s bezpečnostnými zložkami. V podstate ide o používanie rovnakého pojmu avšak samotná aplikácia zo strany rôznych MO je veľmi odlišná.

práva. Jedná sa teda o delegovanie vládnych funkcií a zodpovednosť štátnych inštitúcií na súkromný sektor.⁹²

Problematika SSR spočíva v tom, že OSN nevníma svoje inštitúcie a svoju činnosť ako súčasť bezpečnostného sektoru. Neexistujú tak mechanizmy efektívneho využívania súkromnej bezpečnosti v prospech OSN a v prípadoch, kde je potrebné dočasné zastúpenie vládnych funkcií súkromným sektorom, to môže byť problém. Bližšia spolupráca, ktorá by bola založená na oficiálnej politike OSN voči SVS, tak môže urýchliť proces aktívnejšej kooperácie medzinárodných či nevládných humanitárnych organizáciami s týmto sektorom.⁹³

3.3. Riziká vyplývajúce z angažovania SVS v misiách OSN

Najčastejším argumentom proti extenzívnejšiemu nasadzovaniu SVS v peacekeepingu je hrozba porušovania ľudských práv, ktorá vyplýva z nedostatočných regulačných mechanizmov. Humanitárne operácie sa dnes vykonávajú v prostredí, kde nie je úplne jasné, kto je civilista, a kto patrí k bojujúcej strane. Aj v prípade, že by SVS nebola kontraktovaná za účelom vojenských akcií, stále sa jedná o ozbrojený personál, ktorý zaisťuje bezpečnostnú situáciu pre hladký priebeh humanitárnej misie. Riziko, že zo strany SVS dôjde k neprimeranému použitiu sily, je veľké. Často krát býva poukazované aj na správanie kontraktorov, ktorí zámerne vyprovokovali konflikt. Mnohí ako príklad používajú ozbrojené strety medzi kontraktormi v Iraku, ktoré si vyžiadala obeť aj medzi civilistami.

Ďalším rizikom nedostatočná transparentnosť a medzinárodné kontrolné mechanizmy, ktoré by OSN zaručovali absolútnu kontrolu nad činnosťou SVS v zónach konfliktu. Vzniká tu otázka, pod akú konkrétnu jurisdikciu spadá súkromný kontraktor v prípade, že sa dopustí protiprávneho konania a jedná sa o operáciu autorizovanú medzinárodnou organizáciou. Základným rozdielom, od ktorého sa odvíja ďalší právny postup je to, či bol kontrakt uzavretý priamo medzi medzinárodnou organizáciou

⁹² David M. Law, „Intergovernmental Organisations and their Role in Security Sector Reform“, in *Intergovernmental Organisations and Security Sector Reform*, ed. David M. Law et al. (Geneva: DCAF, 2007), 3.

⁹³ *Ibid.*, 181.

a kontraktorom, alebo sa jednalo o dohodu medzi členským štátom tej konkrétnej organizácie a SVS.⁹⁴

Napríklad Medzinárodný trestný súd v Haagu slúži ako nástroj na súdenie neštátnych aktérov, ktorí sa dopustili zločinov proti ľudskosti, genocídy alebo iných systematických útokov namierených proti civilistom. Taktiež môže SVS priamo podať podnet na trestný tribunál, pokiaľ ich zamestnanec porušil normy medzinárodného práva a rovnako tak môže urobiť aj OSN. BR OSN má právomoc v takomto prípade zriadiť medzinárodný trestný tribunál v súlade s kapitolou VII Charty OSN a vinníka potrestať.⁹⁵

Mnohé SVS sa odvolávajú na mechanizmus sebaregulácie (*self-regulation*), ktorý má zabezpečiť to, že tieto spoločnosti nijakým spôsobom nebudú porušovať zákony a etické normy, ľudské práva či morálne princípy. Avšak bez existencie medzinárodnej regulácie, ktorá by perzekvovala personál SVS v prípade nezákonného či nemorálneho chovania, je len malá možnosť, že členské štáty OSN vyjadria v tejto otázke pozitívny postoj.⁹⁶

Nejasný legálny status SVS v kontexte medzinárodného humanitárneho práva je ďalším argumentom, ktorý podporuje rétoriku neakceptovania súkromného bezpečnostného sektoru ako jednej z alternatív efektívnejšieho peacekeepingu. Zároveň mnohí upozorňujú na možné porušovanie princípu nestrannosti a neutrality, na ktorom sú postavené kapitoly VI a VII Charty OSN autorizujúce humanitárne intervencie. Pokiaľ sa totiž misie zúčastní typ neštátneho aktéra, ktorého účasť je motivovaná

⁹⁴ Ieva Miluna, „Jurisdictional Competence and Applicable Law with Regard to Private Military and Security Companies“, in *Multilevel Regulation of Military and Security Contractors: The Interplay between International, European and Domestic Norms*, ed. Bakker et al. (London: Bloomsbury Publishing, 2012), 546; V rámci mierových misií OSN, je možné vidieť oba teoretické prístupy v praxi. Peacekeepingové operácie v Pobreží slonoviny, Demokratickej republike Kongo, Sierra Leone či v Kosove, sa zakladali na priamych dohodách OSN so SVS. Ale napríklad počas misie v Libérii podpísala spoločnosť *DynCorp* kontrakt priamo s členským štátom OSN, teda s Libériou. Taktiež existuje veľké množstvo prípadov, kedy OSN zamestnala kontraktora ako jednotlivca priamo za účelom monitoringu a spravodajskej služby.

⁹⁵ M. Cheriff Bassiouni, *International Criminal Law: Sources, Subjects and Contents* (Boston: BRILL, 2008), 364.

⁹⁶ Daniel G. Straub, „Outsourcing Human Security: The Pros and Cons of Private Security Companies in Peacekeeping“ (doktorská dizertácia, Naval Postgraduate School, Monterey, California, 2013), 86.

primárne profitom, a nie hodnotami OSN, môže byť peacekeeping vnímaný ako klasická vojenská intervencia.⁹⁷

Kritici SVS okrem nebezpečenstva vyplývajúceho z militarizácie humanitárnych misií poukazujú aj na to, že súkromné vojenské a bezpečnostné spoločnosti sú len akousi transformáciou žoldnierov. Tvrdia, že charakter ich aktivít je do veľkej miery totožný so žoldnierstvom, ktoré je na poli medzinárodného práva odsudzované a striktne zakázané. Je preto otázne, akým smerom sa bude uberať oficiálny prístup OSN k tejto problematike. Neexistuje žiadna koherentná politika, ktorá by stanovovala konkrétne smernice a normy na využívanie služieb SVS.⁹⁸

Mnohé členské štáty, ktoré majú v rámci medzinárodnej politiky skôr tradičnejší prístup, vidia v súkromných vojenských a bezpečnostných spoločnostiach len iný typ žoldnierov a nie sú presvedčení o správnosti ich nasadzovania. Patria medzi ne napríklad aj Francúzsko či Juhoafrická republika. Proti sú taktiež vlády rozvojových štátov, ktoré v SVS vidia potenciálnu hrozbu narušenia štátnej suverenity a národnej bezpečnostnej štruktúry.⁹⁹

Veľakrát majú protiargumenty skôr idealistický charakter a sú postavené na strachu z porušovania ľudských práv a nespoľahlivosti pri používaní sily. Avšak v niektorých prípadoch je možné za takouto rétorikou nájsť oveľa pragmatickejšie dôvody, ako napríklad vlastné ekonomické záujmy. Nigéria, ktorá zastáva striktnú proti žoldniersku líniu, je aj jedným z najväčších poskytovateľov jednotiek v mierových misiách OSN. Pokiaľ by tieto národné jednotky začali byť čiastočne nahradzované súkromnými spoločnosťami, hrozilo by, že Nigéria príde o dôležité finančné kompenzácie.¹⁰⁰

⁹⁷ Ibid., 82-83.

⁹⁸ Lou Pingeot, *Dangerous Partnership: Private Military and Security Companies and the UN* (New York: Global Policy Forum, 2012), 19-20, https://www.rosalux.de/fileadmin/rls_uploads/pdfs/sonst_publicationen/studie_dangerous_partnership.pdf (stiahnuté 4.4.2016).

⁹⁹ Åse Gilje Østensen, *UN Use of Private Military and Security Companies: Practices and Policies*, 52.

¹⁰⁰ Åse Gilje Østensen, *UN Use of Private Military and Security Companies: Practices and Policies*, 53.

3.4. *Budúce perspektívy a možnosti spolupráce*

Podľa oficiálnych dát uverejnených OSN, od roku 2006 je zaznamenaný stály nárast počtu kontraktov uzatvorených so súkromnými bezpečnostnými spoločnosťami. Jedná sa teda o trend outsorovať čím ďalej tým väčšie množstvo služieb prostredníctvom súkromného sektoru. Je preto len malá pravdepodobnosť, že sa toto smerovanie radikálne zmení a je možné očakávať ešte extenzívnejšiu spoluprácu.¹⁰¹

Takýto vývoj by ale nemal byť vnímaný negatívne. Podobne ako sa SVS dokázali rýchlo prispôbiť podmienkam a požiadavkám administratívy USA v operáciách v Iraku a Afganistane, je zrejmé, že pokiaľ OSN príde s koherentnou politikou a podmienkami spolupráce v oblasti mierových misií, SVS budú pripravené sa adaptovať. Na základe takéhoto postupu by bolo ďalej možné vytvoriť regulačný mechanizmus, ktorý by bol aplikovaný na všetky funkcie, ktoré sú dneska do veľkej miery sprivatizované aj keď predtým spadali výlučne pod právomoci OSN.¹⁰²

Medzi činnosti, ktoré sú v súčasnosti najviac outsorované, patrí ochrana objektov OSN, rezidencií a personálu. Jedná sa o typ ako ozbrojenej, tak aj neozbrojenej ochrany. Ďalšími sú logistika, konvoje, konzultácie a výcvik jednotiek. Na základe týchto faktov je možné vyvodiť záver, že kooperácia OSN a súkromného sektoru sa bude týkať v blízkej budúcnosti podobného typu aktivít, ktoré majú primárne podporný charakter.

Ako už bolo niekoľkokrát zdôrazňované, problematika regulačných mechanizmov ako na národnej, tak aj na medzinárodnej úrovni, je z dlhodobého hľadiska hlavnou prekážkou intenzívnejšej kooperácie. Napriek výhodám, vyplývajúcich z prenášania niektorých tradičných aktivít OSN na súkromný sektor, je tu stále veľké množstvo rizík. A tie by mohli eventuálne viesť k zvyšovaniu napätia v oblastiach, kde už aj tak panuje nestabilita a násilie. Práve tieto otázky a nejasnosti

¹⁰¹ Lou Pingeot, *Dangerous Partnership: Private Military and Security Companies and the UN*, 23-24.

¹⁰² Daniel G. Straub, „Outsourcing Human Security: The Pros and Cons of Private Security Companies in Peacekeeping“, 321.

brzdia proces spolupráce a budúci vývoj je možné vyvodit' len na základe zrealizovaných misií.¹⁰³

Záver

Dejiny poskytujú mnoho príkladov využívania súkromných vojakov, žoldnierov a iných foriem vojenských spoločností, ktoré poskytovali svoje schopnosti širokej škále klientov. Dvadsiate storočie prinieslo zásadné zmeny v názore na žoldnierstvo, nové normy a dohovory, ktoré odsudzujú vojenskú činnosť za účelom zisku a finančného obohatenia. Deväťdesiate roky okrem iného charakterizuje aj vlna demilitarizácie, sťahovanie národných armád superveľmocí, ktoré už nevideli zmysel v udržiavaní zámorských vojenských základní, či vlna privatizácií v oblasti bezpečnostného sektoru. Všetky tieto faktory vrátane transformácie vojenských konfliktov do nejasnej, chaotickej štruktúry, kde nie je možné presne identifikovať bojujúce strany a miesto útokov, dali za vznik súčasným súkromným vojenským spoločnostiam.

Fenoménu, ktorý zaznamenal obrovský rozmach v deväťdesiatych rokoch dvadsiateho storočia, je dnes samozrejmom súčasťou ozbrojených konfliktov. Sektor súkromnej bezpečnosti je postavený na komerčnom princípe, kde sa každá firma na základe úspešnosti a výsledkov usiluje o presadenie na expandujúcom trhu so súkromnými vojenskými a bezpečnostnými spoločnosťami.

Povaha SVS sa od začiatku deväťdesiatych rokov taktiež postupne transformovala a z tejto oblasti boli vytlačené firmy, ktoré mali čisto vojenský charakter. De facto sa tento typ firiem modifikoval do súkromných bezpečnostných spoločností, ktoré primárne ponúkajú služby nevojenského charakteru, logistickú a technickú podporu, vojenský tréning, ochranu osôb a objektov, či konzultačné služby. To malo za následok expanziu súkromného sektoru do oblastí, kde predtým dominovali štátni aktéri a vládny sektor.

Jedným z najperspektívnejších odvetví, kam SVBS začali postupne expandovať, patrí jednoznačne peacekeeping. Konfliktami zničené krajiny a zrútené štáty si vyžadujú komplexné riešenia, premyslené stratégie a profesionálny personál pripravený čeliť

¹⁰³ Eric George, „The Market for peace“, in *From market for force to market for peace: Private military and security companies in peacekeeping operations*, ed. Sabelo Gumedze et al., (November 2011), 30.

rizikóvemu prostrediu. Dnes spadá peacekeeping a mierové misie hlavne pod aktivity OSN, ktorá má vo svojej politickej filozofii zakotvený trvalo udržateľný mier a svet bez konfliktov. Avšak ako už bolo zdôraznené v druhej kapitole tejto práce, len málo peacekeepingových misií sa dá považovať za skutočné úspešné. Robustnosť operácií si vyžaduje veľký počet kvalifikovaného personálu, technické vybavenie a aj finančné zdroje, ktoré veľakrát nepostačujú na poskytnutie kvalitnej humanitárnej pomoci.

V súčasných podmienkach musí personál mierových misií čeliť nebezpečným útokom zo strany ozbrojených skupín a teroristov, ktorí si neželajú humanitárnu pomoc zo strany medzinárodnej komunity. Modré prilby OSN nie sú veľakrát schopné zabezpečiť ochranu všetkým členom misie, chýba im kvalitný tréning a môže tiež dochádzať k zlyhávaniu kooperácie medzi jednotlivými národnými kontingentmi.

Na základe týchto skutočností sa teda naskytuje otázka, či je súkromný sektor, konkrétne súkromné vojenské a bezpečnostné spoločnosti, vhodnou alternatívou na poli peacekeepingu a mierových misií OSN. Bakalárska práca sa snažila o analýzu ako výhod, tak aj rizík, ktoré by z bližšej kooperácie vyplývali. Tretia kapitola, kde sú uvedené klady a zápory, nepredstavuje kompletný zoznam výhod a problémov, ktoré môžu nastať pri nasadzovaní kontraktorov v peacekeepingu. Avšak na základe odborných publikácií a výskumných článkov boli vybrané najdôležitejšie možné dôsledky angažovania SVBS.

OSN je vedúcou organizáciou realizujúcou intervencie do suverénnych štátov prostredníctvom peacekeepingu. Preto by malo byť jednou z hlavných priorít SVBS spolupráca s OSN na vytvorení medzinárodného kontrolného mechanizmu, ktorý by zabezpečoval reguláciu tohto sektoru a urobil by z neho spoľahlivý nástroj na efektívnejšie mierové operácie. Práve to je totiž jeden z najpresvedčivejších argumentov kritikov, ktorí nesúhlasia s participáciou ďalšieho nešťátneho aktéra v nestabilných oblastiach poznačených konfliktom. Dôsledkom nedostatočnej transparentnosti mnohé členské štáty upozorňujú na riziko beztrestného porušovania ľudských práv a zbytočnej eskalácie napätia.

Aj napriek týmto problémom, podkapitola 3.2. vyzdvihovala pozitívne dopady nasadzovania SVBS, akými sú kvalitná spravodajská služba, kde sú informácie získavané za účelom lepšieho strategického operovania, efektívna a promptná

humanitárna pomoc s adekvátnym zabezpečením ochrany osôb (*human security*), post-konfliktná stabilizácia, ktorá si vyžaduje dlhodobejšie nasadenie personálu, finančná efektivita a v neposlednom rade aj *security sector reform* – koncept, ktorý nahrádza v zvrútených štátoch tradičné vládne inštitúcie s cieľom znovuvybudovania funkčnej krajiny.

Bakalárska práca odpovedá na výskumnú otázku, či sú SVS vhodnou alternatívou pre OSN v oblasti peacekeepingu, a aké výhody bližšia spolupráca poskytuje. Aj napriek určitým rizikám predstavuje súkromný bezpečnostný sektor efektívne riešenie problémov mierových misií. Je jasné, že v blízkej budúcnosti rozhodne nedôjde k eliminácii súkromného sektoru z oblasti peacekeepingu, preto je dôležité sa touto otázkou naďalej zaoberať, avšak objektívne vyhodnotenie nebude možné, pokiaľ súkromné spoločnosti nezačnú transparentne informovať o svojej činnosti, uverejňovať kontrakty a štatistické údaje. Len na základe týchto dát by bolo možné vyhodnotiť efektivitu ich práce a vytvoriť tak oficiálnu politiku OSN voči súkromnému bezpečnostnému sektoru, ktorá by nebola v rozpore s etickými, morálnymi a humanitárnymi hodnotami, na ktorých je OSN postavená.

Summary

Purpose of this bachelor thesis was to analyze whether private military and security companies can play a substantial role in the UN peacekeeping and if they can represent an effective alternative for a hard security tasks. Based on the research of both private military companies and peacekeeping operations, the thesis offers an analysis that presents the PMSCs as a solution for future development in the peacekeeping missions.

Even though PMSCs can pose a threat in the context of human rights or in the context of militarization peacekeeping, there are fields in which they can provide a secure environment for both peacekeepers and citizens. They are capable of good intelligence and analyzing important information that can be used for operational strategies. Moreover, they are able to provide a huge technical and logistical support in humanitarian assistance and to deploy in the short time. As it can be seen from their activities, PMSCs are always trying to operate efficiently by decreasing the financial

costs what would be welcomed by UN member states that belong to the biggest contributors of peacekeeping budget.

Despite of various advantages, there are still many questions regarding the accountability of private military sector and the risk of involving the next non-state actor in the chaotic conflict zones. The UN has not created an official policy toward PMSCs yet, what represents the main obstacle to their bigger engagement. Some UN member states are considering these companies to be just a new form of modern mercenaries and they do not see the connection between UN moral values and soldiers fighting for profit. The truth is that nowadays are PMSCs more pragmatic than it was in the early nineties and they have transformed into non-combatant PMCs. This approach gives them more options to expand in the global market. Therefore is for the UN peacekeeping very important to find a way how to collaborate with them in every area of the peacekeeping missions.

Použitá literatúra

Monografie

Abdel-Fatau Musah, *Mercenaries: An African Security Dilemma* (London: Pluto Press, 2000), 320 s.

Carlos Oritz, *Private Armies Forces and Global Security: A Guide to the Issues* (Santa Barbara, California: ABC-CLIO, LLC, 2010), 250 s.

Daniel H. Levine, *The Morality of Peacekeeping* (Edinburgh: Edinburgh University Press, 2014), 224 s.

David Schweigman, *The Authority of the Security Council Under Chapter VII of the UN Charter: Legal Limits and the Role of the International Court of Justice* (Boston: Martinus Nijhoff Publishers, 2001), 354 s.

Deborah Avant, *The Market for Force: The Consequences of Privatizing Security* (Cambridge: Cambridge University Press, 2005), 302 s.

Guy Arnold, *Mercenaries: Scourge of the Developing World* (Basingstoke: Palgrave Macmillan, 1999), 199 s.

Hin-Yan Liu, *Law's Impunity: Responsibility and the Modern Private Military Company* (Oxford: Hart Publishing, 2015), 400 s.

James Davis, *Fortune's Warriors: Private Armies and the New World Order* (Vancouver: Douglas and McIntyre, 2002), 256 s.

Kofi Nsia-Pepira, *UN Robust Peacekeeping: Civilian Protection in Violent Civil Wars* (Basingstoke, UK: Palgrave MacMillan, 2014), 257 s.

Laura Dickonson, *Outsourcing War and Peace: Preserving Public Values in a World of Privatized Foreign Affairs* (New Haven CT: Yale University Press, 2011), 288 s.

Larry J. Woods, Timothy R. Reese, *Military Interventions in Sierra Leone: Lessons From a Failed State: The Long War Series Occasional Paper 28* (CreateSpace Independent Publishing Platform, 2012), 342 s.

Malcolm Hugh Patterson, *Privatising Peace: A Corporate Adjunct to United Nations Peacekeeping and Humanitarian Operations* (New York: Palgrave Macmillan, 2009), 260 s.

M. Cheriff Bassiouni, *International Criminal Law: Sources, Subjects and Contents* (Boston: BRILL, 2008), 1131 s.

Oldřich Bureš, *United Nations Peacekeeping: Bridging the Capabilities-Expectations Gap* (Saarbrücken: VDM Verlag, Dr. Muller, 2008), 196 s.

Peter W. Singer, *Corporate Warriors: The Rise of the Privatized Military Industry* (Ithaca, N.Y.: Cornell University Press, 2003), 330 s.

Sarah Percy, *Mercenaries: The History of a Norm in International Relations* (Oxford: Oxford University Press, 2007), 272 s.

Sean McFate, *The Modern Mercenary: Private Armies and What They Mean for World Order* (New York: Oxford University Press, 2015), 272 s.

Stephen Kinloch-Pichat, *A UN 'Legion': Between Utopia and Reality (Cass Series on Peacekeeping)*, (London: Routledge, 2004), 352 s.

Zborníky

David M. Law, „Intergovernmental Organisations and their Role in Security Sector Reform“, in *Intergovernmental Organisations and Security Sector Reform*, ed. David M. Law et al. (Geneva: DCAF, 2007): 3-25.

Dominick Donald, „Private security companies and intelligence provision“, in *Private Military and Security Companies: Ethics, Policies and Civil-Military Relations*, ed. Andrew Alexandra et al. (London: Routledge, 2008), 132-145.

Christopher Kinsey, „The Role of Private Security Companies in Peace Support Operations: An Outcome of the Revolution in Military Affairs and the Transformation in Warfare“, in *The Transformation of the World of War and Peace Support Operations* ed. Kobi Michael et al. (Westport: Prager Security International, 2009): 139-157.

Eric George, „The Market for peace“, in *From market for force to market for peace: Private military and security companies in peacekeeping operations*, ed. Sabelo Gumedze et al., (November 2011), 17-39.

Ieva Miluna, „Jurisdictional Competence and Applicable Law with Regard to Private Military and Security Companies“, in *Multilevel Regulation of Military and Security Contractors: The Interplay between International, European and Domestic Norms*, ed. Bakker et al. (London: Bloomsbury Publishing, 2012), 544-556.

Lousie Doswald-Beck, „Private military companies under international humanitarian law“, in *From Mercenaries to Market: The Rise and Regulation of Private Military Companies*, ed. Simon Chesterman et al. (New York: Oxford University Press, 2007): 115-139.

Nigel D. White, „Regulatory Initiatives at the International Level“, in *Multilevel Regulation of Military and Security Contractors: The Interplay between International, European and Domestic Norms* ed. Christine Bakker et al. (Portland, Or.: Hart, 2012): 11-31.

Stephen Ryan, „United Nations Peacekeeping: A Matter of Principles?“, in *Peacekeeping and Conflict Resolution (Cass Series on Peacekeeping)*, ed. Tom Woodhouse et al. (London: Routledge, 2013): 27-47.

Victoria Holt and Glyne Taylor, *Protecting Civilians in the Context of UN Peacekeeping Operations: Successes, Setbacks and Remaining Challenges* (New York: United Nations, 2009), 384 s.

Oficiálne dokumenty

United Nations Peacekeeping Operations: Principles and Guidelines (New York, 2008), 100 s. Dostupné na [www: http://www.un.org/en/peacekeeping/documents/capstone_eng.pdf](http://www.un.org/en/peacekeeping/documents/capstone_eng.pdf) (stiahnuté 1.3.2016).

United Nations Peacekeeping Operations, Fact Sheet (31 January 2016). Dostupné na [www: http://www.un.org/en/peacekeeping/documents/bnote0116.pdf](http://www.un.org/en/peacekeeping/documents/bnote0116.pdf) (stiahnuté 18.1.2016).

United Nations General Assembly Security Council, „Comprehensive review of the whole question of peacekeeping operations in all their aspects“, (21 August, 2000), 58 s. Dostupné na [www: http://www.un.org/en/ga/search/view_doc.asp?symbol=A/55/305](http://www.un.org/en/ga/search/view_doc.asp?symbol=A/55/305) (stiahnuté 5.2.2016).

Internetové články

Åse Gilje Østensen, *UN Use of Private Military and Security Companies: Practices and Policies* (Geneva: DCAF, 2011), 82 s. Dostupné na [www: www.dcaf.ch/content/download/.../ssr_paper3.pdf](http://www.dcaf.ch/content/download/.../ssr_paper3.pdf) (stiahnuté 3.4.2016).

Azeez O Olaniyan, „Unorthodox peacekeepers and responses in Africa“, in *From market for force to market for peace: Private military and security companies in peacekeeping operations*, ed. Sabelo Gumedze et al., (November 2011): 5-12. Dostupné na [www: http://www.issafrica.org/uploads/Mono183.pdf](http://www.issafrica.org/uploads/Mono183.pdf) (stiahnuté 5.4.2016).

Blake W. Mobley, „Outsourcing Post-conflict Operations: Designing a System for Contract Management and Oversight“ in *Journal of Public and International Affairs*, Volume 15 (Spring 2004): 21-37. Dostupné na [www: https://www.princeton.edu/jpia/past-issues-1/2004/2.pdf](https://www.princeton.edu/jpia/past-issues-1/2004/2.pdf) (stiahnuté 2.4.2016).

Chris McGreal, „What’s the point of peacekeeping when they don’t keep the peace?“, *The Guardian*, 17. septembra 2015, <http://www.theguardian.com/world/2015/sep/17/united-nations-peacekeepers-rwanda-bosnia>.

Elizabeth Dickinson, "Soldiers of Misfortune," *Foreign Policy* No. 172 (May/June 2009): 40-41. Dostupné na [www: http://mercury.ethz.ch/serviceengine/Files/ISN/104417/ipublicationdocument_singledocument/8b3cb261-a762-4eeb-aa60-b63588abad57/en/2009_PN_Peacekeepers.pdf](http://mercury.ethz.ch/serviceengine/Files/ISN/104417/ipublicationdocument_singledocument/8b3cb261-a762-4eeb-aa60-b63588abad57/en/2009_PN_Peacekeepers.pdf) (stiahnuté 1.2.2016).

Erkki Holmila, „The History of Private Violence“ in *ENDC Proceedings*, Volume 15 (2012): 45-74. Dostupné na [www: http://www.ksk.edu.ee/wp-content/uploads/2012/12/KVUOA_Toimetised_15_2_Holmila.pdf](http://www.ksk.edu.ee/wp-content/uploads/2012/12/KVUOA_Toimetised_15_2_Holmila.pdf) (stiahnuté 1.3.2016).

Gustavo Diaz, „Intelligence at the United Nations for Peace Operations“ (UNISCI Discussion Papers, January 2007): 25-41 Dostupné na [www: https://www.ucm.es/data/cont/media/www/pag-72528/Gustavo13a.pdf](https://www.ucm.es/data/cont/media/www/pag-72528/Gustavo13a.pdf) (stiahnuté 6.4.2016).

J. F. Lawyer, “Military Effectiveness and Economic Efficiency in Peacekeeping: Public Versus Private” in *Oxford Development Studies*, Volume 33, Issue 1 (2005): 99-106.

Leslie Hough, „A study of pecekeeping, peace-enforcement and private military companies in Sierra Leone“ *African Security Review*, Vol. 16 No. 4 (1. Decembra 2007): 8-21. Dostupné na [www: http://mercury.ethz.ch/serviceengine/Files/ISN/102199/ichaptersection_singledocument/8daccb9-8ad9-423f-9fd7-97b52999755d/en/1.pdf](http://mercury.ethz.ch/serviceengine/Files/ISN/102199/ichaptersection_singledocument/8daccb9-8ad9-423f-9fd7-97b52999755d/en/1.pdf) (stiahnuté 13.3.2016).

Lou Pingeot, *Dangerous Partnership: Private Military and Security Companies and the UN* (New York: Global Policy Forum, 2012), 49 s. Dostupné na [www: http://www.rosalux-nyc.org/wp-content/files_mf/pingeot_dangerous_partnership.pdf](http://www.rosalux-nyc.org/wp-content/files_mf/pingeot_dangerous_partnership.pdf) (stiahnuté 5.4.2016).

Ruta Nimkar, „From Bosnia to Baghdad the Case for Regulating Private Military and Security Companies“, *Journal of Public and International Affairs* Volume 20 (Spring 2009): 1-22. Dostupné na [www: https://www.princeton.edu/jpia/past-issues-1/2009/1.pdf](https://www.princeton.edu/jpia/past-issues-1/2009/1.pdf) (stiahnuté 28.2.2016).

Stephen Wittels, „From Dogs of War to Soldiers of Peace: Evaluating Private Military and Security Companies as a Civilian Protection Force“ in *Journal of Military and Strategic Studies*, Volume 12 (Spring 2010): 130-182. Dostupné na [www: http://jmss.org/jmss/index.php/jmss/article/view/314/335](http://jmss.org/jmss/index.php/jmss/article/view/314/335) (stiahnuté 25.3.2016).

Steven L. Schooner, Collin D. Swan, „Deda Contractors: The Un-Examined Effect of Surrogates on the Public’s Casualty Sensitivity“, *George Washington Law Faculty Publications and Other Works* (2012): 1-48. Dostupné na [www: http://scholarship.law.gwu.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1058&context=faculty_publications](http://scholarship.law.gwu.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1058&context=faculty_publications) (stiahnuté 5.4.2016).

Thomas W. Jacobson, *U.N. Peacekeeping: Few Successes, Many Failures, Inherent Flaws* (International Diplomacy & Public Policy Center, LLC, 2012): 1-7. Dostupné na [www: http://www.idppcenter.com/UN_Peacekeeping_Failures.pdf](http://www.idppcenter.com/UN_Peacekeeping_Failures.pdf) (stiahnué 10.3.2016).

Victor-Yves Ghelabi, „The United Nations and the Dilemma of Outsourcing Peacekeeping Operations“ (Geneva: DCAF, 2006): 213-230. Dostupné na [www: http://mercury.ethz.ch/serviceengine/Files/ISN/116063/ichaptersection_singledocument/85b16249-4445-4016-9de5-bd0432cb5060/en/11.pdf](http://mercury.ethz.ch/serviceengine/Files/ISN/116063/ichaptersection_singledocument/85b16249-4445-4016-9de5-bd0432cb5060/en/11.pdf) (stiahnuté 5.4.2016).

Internetové zdroje

Caspar ten Dam, „Private Military Contractors: Deploy or Avoid? – Lessons from the Blackwater scandal in Iraq“ (June 2010), 13 s. Dostupné na [www: http://www.academia.edu/3079884/Private_Military_Contractors_Deploy_or_Avoid_Lessons_from_the_Blackwater_scandal_in_Iraq](http://www.academia.edu/3079884/Private_Military_Contractors_Deploy_or_Avoid_Lessons_from_the_Blackwater_scandal_in_Iraq).

Colum Lynch, „They Just Stood Watching“, *Foreign Policy*, 7. apríl 2014, <http://foreignpolicy.com/2014/04/07/they-just-stood-watching-2/>.

Daniel G. Straub, „Outsourcing Human Security: The Pros and Cons of Private Security Companies in Peacekeeping“ (dizertačná práca, Naval Postgraduate School, Monterey, California, 2013), 367 s. Dostupné na [www: http://www.dtic.mil/dtic/tr/fulltext/u2/a579966.pdf](http://www.dtic.mil/dtic/tr/fulltext/u2/a579966.pdf) (stiahnuté 17.2.2016).

Ercan Sökmen, „The Private Military Industry: Economic Analysis, Uses and Considerations“ (MBA Professional Report, Naval Postgraduate School Monterey, California, 2007), 137. Dostupné na [www: handle.dtic.mil/100.2/ADA466905](http://www.handle.dtic.mil/100.2/ADA466905).

Liv Savstrom Müller, „The Development of UN Peacekeeping“ (BA Thesis, Malmö University, 2010), 46 s. Dostupné na [www: http://www.academia.edu/3550221/The_Development_of_UN_Peacekeeping](http://www.academia.edu/3550221/The_Development_of_UN_Peacekeeping).

Matt Apuzzo, „Blackwater Guards Found Guilty in 2007 Iraq Killing“, *The New York Times*, 22. októbra 2014, <http://www.nytimes.com/2014/10/23/us/blackwater-verdict.html>.

„To Strengthen United Nations Peace Operation, General Assembly Urges Replacing Template Approaches with Targeted Efforts, Tailored Mandates, Focus on Dialogue“, United Nations Meetings Coverage And Press Releases, <http://www.un.org/press/en/2015/ga11703.doc.htm>.